Jaargang 112. Dingsdag, 27 September 1853. No. 77.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt aan de geabonneerden verzonden: Bijblad no. 27, inhoudende: *Verslag van de handelingen van de Staten Generaal.*

KERMIS.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* maken bekend, dat door den RAAD dier Gemeente, bij besluit van **HEDEN**, no. 1, is bepaald, dat dit jaar de **Najaarskermis te *Groningen* niet zal gehouden worden.**

GRONINGEN, 22 September 1853.

Burgemeester en Wethouders voorn.: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente Groningen brengen bij deze ter algemeene kennis, dat de RAAD dier Gemeente, bij besluit van den 6den Julij 1853, nader gewijzigd bij besluit van den 6den September 1853, no. 7, heeft besloten, onder goedkeuring van GEDEPUTEERDE STATEN dezer Provincie, eene **GELDLEENING**, rentende naar **3½** ten Honderd in het jaar, te openen, volgens het Plan voor die Geldleening vastgesteld, invoege het in de *Groninger Courant* van den 20sten September ter algemeene kennis is gebragt, en zulks ten einde uit de op te nemen GELDEN te bestrijden de KOSTEN benoodigd voor de *daarstelling* en *inrigting* eener GASFABRIEK in deze Gemeente;

dat het aangehaald Raadsbesluit van den 6den Julij 1853, door Gedeputeerde Staten dezer Provincie is goedgekeurd bij besluit van den 14den Julij 1853, no. 16, en de later daarin gebragte wijziging bij besluit van den 15den September 1853, no. 13;

dat de **INSCHRIJVING** in de voormelde **GELDLEENING**, volgens art. 12 van het vastgestelde Plan, ten KANTORE van den GEMEENTE-ONTVANGER, wordt opengesteld op **MAANDAG** den **derden** en **DINGSDAG** den **vierden October 1853**, telkens van des voormiddags **negen** tot des namiddags **twee** uur.

GRONINGEN, 26 September 1853.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

De COMMISSIE VAN ONDERWIJS van de Provincie *Groningen* zal hare **najaarsvergadering**, ter **afneming van Examens**, houden op ZATURDAG den 15den October, des morgens te 8 uur, in het **Concerthuis** alhier. — Die verlangen geëxamineerd te worden, gelieven hunne Geboorte-Acten, Getuigschriften van goed zedelijk gedrag, en, voor zooverre zij eenen rang bezitten, de Acten van dezen, *franco* in te zenden bij den SCHOOLOPZIENER van hun District, vóór den 5den October e.k. In hun eigen belang worden zij verzocht, naauwkeurig op te geven, welk Examen zij wenschen te ondergaan.

GRONINGEN, 17 September 1853.

Namens de Commissie voornoemd:
P. HOFSTEDE DE GROOT, *Secretaris.*

RAADSVERGADERING,

Donderdag den 29sten September 1853, des voormiddags te 11½ uur.

NIEUWSTIJDINGEN.

RUSLAND-TURKIJE.

Eene deputatie der Ulemas is den 12den September bij den Sultan verschenen, en heeft hem de keuze gelaten tusschen eene bepaalde oorlogsverklaring en de afzetting van zijn ministerie. Zij gaf hem die keuze tot den Beiram, die den 13den invalt. De partij van den vrede zal intusschen vermoedelijk versterkt worden door eene demonstratie der vloot en de afzetting van den minister van oorlog.

(Dit berigt dient nog bevestigd te worden.)

— De laatste tijdingen nopens Turkije zijn uit die van den 24sten dezer luidt als volgt: (*Te* 12 *uur.*) De vereenigde Engelsche en Fransche vloten zijn de Dardanellen gepasseerd. De Consols daalden twee percent.

[Deze gebeurtenis is het bewijs, dat de vredes-partij te Konstantinopel ook niet stil zit, maar bedacht was de vereenigde vloten de Dardanellen te doen binnenloopen, nu niet tegen Rusland, maar tegen de bevolking in de hoofdstad zelve.]

(*Te* 3 *uur.*) Lord *Aberdeen* heeft zijne portefeuille nedergelegd. Lord *Palmerston* wordt verwacht. (*Amst. Ct.*)

(Ook deze tijdingen behoeven nog nadere bevestiging.)

De Bey van Tunis heeft aan de Porte berigt, dat zijn contingent gereed was, doch dat hem de vervoermiddelen ontbraken, waarop te Konstantinopel bevel werd gegeven, in het tuighuis een zeker getal schepen uit te rusten, om die troepen te halen.

SPANJE.

Eene telegrafische depêche uit Madrid van den 19den Sept. meldt eene algeheele verandering van het ministerie aldaar.

Wat de oorzaak van deze nieuwe crisis was, weet men nog niet: zeker is het dat zij te Madrid reeds eenige dagen te voren voorzien werd. Men zegt dat de Koningin niet tevreden was over haar kabinet, hetwelk men haar als zwak afgeschilderd heeft.

DUITSCHLAND.

Den 19den is te Berlijn de Duitsche Evangelische kerkendag plegtstatig in de domkerk geopend.

In de vergadering van den 21sten is een besluit genomen, 't welk hoofdzakelijk inhoudt: „dat het de pligt is der Kerk, om de christelijke hoofdbeginselen, welke zich bij afgescheidenen, of secten, voordoen, zich zoo veel mogelijk toe te eigenen, ten einde daardoor de afgescheidenen weder voor de Kerk te winnen, en buitendien, door leerrijke geschriften en reizende predikers, het toenemen der secten en de oorzaken daarvan te bestrijden." — Dit besluit is, wel is waar, als op geen kerkelijk mandaat tot stand gebragt, niet verbindend, maar zal toch, als door een duizendtal geestelijken en even zoo vele leeken uit al de oorden van Duitschland genoegzaam eenstemmig genomen, niet zonder invloed blijven op het kerkelijk leven. Men meent daarin een' band te vinden voor de evangelische eenheid, zonder de evangelische vrijheid te verkorten, en aan de bezwaren van de acht Berlijnsche predikanten en het vijftigtal dergenen, welke zich onlangs in Eisenbach als hunne aanhangers hebben doen kennen, te gemoet te komen.

— De centrale bijeenkomst van alle R.-Katholijke vereenigingen van Duitschland heeft den 18den dezer hare zittingen te Weenen geopend. Aan deze conferentie zijn alle mogelijke faciliteiten verleend, doch men heeft haar bepaaldelijk aanbevolen, om zich te onthouden van elke discussie direct of indirect betrekking hebbende op politieke aangelegenheden, als ook van alle polemiek tegen het Protestantisme en vooral tegen de gouvernementen, die deze godsdienst belijden.

— De Berlijnsche *Zeit* meldt dat aan de zoogenoemde vrije gemeente te Magdeburg de vergunning, die in Januarij 1848 tot hare oprigting verleend werd, thans door het Pruissische gouvernement onttrokken is. Deze kerkgemeente telt nagenoeg 8000 leden, heeft twee predikers, een uit eigen middelen gebouwd lokaal voor godsdienstige en andere zamenkomsten en kan als de moeder beschouwd worden van alle de Protestantsche kerkgemeenten van die vrijdenkende rigting.

— Naar men verneemt, heeft het bondspresidium eene reclamatie ingeleverd tegen het op den 18den dezer, namens den Frankforter senaat, uitgevaardigde besluit, waarbij aan de plattelandsbewoners en Israëlieten alle burgerschapsregten worden verleend.

— De Koning van Pruissen heeft een aanzienlijk geschenk uitgeloofd voor de vervaardiging van een Nederduitsch woordenboek, hetwelk evenzeer de Zuid-Nederlandsche (Vlaamsche) als de Hollandsche taal moet bevatten. De bearbeiding van een dusdanig woordenboek heeft de Koning aan het Hollandsch-Belgisch taal-congres aanbevolen.

— De prins *van Canino*, neef van Keizer *Napoleon*, bevindt zich sedert eenigen tijd wederom in Homburg. De buitengemeen groote sommen, welke hij in het voorgaande jaar aan de Homburger bank gewonnen heeft, moeten niet meer in het bezit zijn van den prins, doch deels door mislukte speculatien in spoorweg-actien aan de Parijsche beurs, deels door een ongelukkig spel aan de bank te Spa, waar zich de prins den laatsten tijd heeft opgehouden, weder in andere handen zijn overgegaan. De directie der Homburger bank heeft, naar men verzekert, den prins gecrediteerd voor 500,000 fr. tot aan de komst der gelden, welke hij uit Parijs verwacht. Eergisteren begon hij aan de bank weder zijn spel en wel even gelukkig als vroeger, daar hij op dien dag 50,000 fr. won.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 22 September.

Eergisteren avond is te Sheffield op het stadshuis eene talrijke vergadering gehouden, met oogmerk om eene petitie op te stellen, waarbij het gouvernement zal worden verzocht, om snelle en beslissende maatregelen in het werk te stellen tot het onverwijld doen ontruimen der Donau-vorstendommen door de Russische legerbenden en het beletten, dat Rusland het Turksche grondgebied andermaal bezette. Deze petitie werd gereed gemaakt en door alle aanwezigen onderteekend.

— Gedurende 1852 werd in Engeland 37 millioenen guldens Holl. aan regten op geestrijke dranken betaald en bijna 24 millioenen in Schotland.

— Volgens eene officiële opgave bedroeg het aantal personen, die den 1sten Julij j.l. van de burgerlijke armbesturen in Engeland en Wales onderstand genoten, 743,639, dat is ruim zeven percent minder, dan een jaar vroeger. Daaronder waren slechts 17,002 werkbare personen, tegen 124,882 op den 1sten Julij 1852.

— Den 20sten dezer is te Saltaire nabij Bradford in Yorkshire, eene fabrijk ingewijd wier groote omvang zelfs in Engeland verbazing wekt. Zij zal 1200 weefgetouwen bevatten, die te zamen elken dag eene lengte geweven wollen stof van achttien Engelsche mijlen zullen kunnen leveren, en door eene stoommachine van 1200 paarden kracht zullen worden in beweging gebragt. Wanneer de fabrijk in volle werking is, zal zij 4500 arbeidende handen vereischen. Ter inwijding derzelve gaf de eigenaar in een der lokalen een gastmaal, alwaar te gelijker tijd 2500 van zijne werklieden benevens 700 andere gasten, dus te zamen 3200 personen, nevens elkander aanzaten.

— Te Conjeveram in Decan zijn, volgens het te Madras verschijnende *Athenaeum*, twee secten der Braminen derwijze in twist geraakt, dat men gewelddadigheden duchtte en de hulp van Europeanen heeft moeten inroepen, ten einde de [illegible] Het gewigtigst punt van geschil was, of eene dezer secten het regt had, om op [illegible] het Wischnubeeld eene regte lijn te schilderen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 22 September.

De Keizer en de Keizerin hebben de reis naar de Noordelijke departementen aangevangen.

H. M. de Koningin van Engeland heeft lord *Worcester* en lord *Bingham* naar Rijssel gezonden, om Keizer *Napoleon* namens H. M. te begroeten.

Met hetzelfde doel is namens den Koning van België, de prins van Chimay derwaarts vertrokken.

— Men weet, dat de regering dezer dagen een besluit genomen heeft, krachtens hetwelk de regten bij den invoer van vreemd vee belangrijk verminderd werden. Men heeft daarmede het beoogde doel volkomen bereikt. Het vleesch is dientengevolge namelijk bij de vleeschhouwers en op de openbare markten en hallen belangrijk in prijs gedaald, en daardoor veel meer in het bereik gekomen van de arbeidende klasse.

— De maires van Parijs hebben eene circulaire uitgevaardigd, waarin zij de hoofden van gezinnen ten dringendste uitnoodigen, om hunne kinderen te laten vaccineren. Zij verklaren daarbij ten stelligste, dat elk behoeftige, die zijne kinderen niet laat vaccineren of ze niet op de openbare scholen zendt tot het ontvangen van gratis onderwijs, geene bedeeling of ondersteuning, van welken aard ook, meer zal genieten.

— Het geschrift van den heer *E. Charrière*, over de onderhandelingen van Frankrijk in de Levant, is door de *Académie des inscriptions et belles lettres* met den grooten historischen prijs van 10,000 frs., gesticht door den baron *Gobert*, bekroond.

— Te Rijssel zijn door den prefekt 480 verdachte personen de stad uitgezet, met last er niet weder in te komen, voor dat de Keizer vertrokken zal zijn.

— De heer *Menigault*, een scheikundige te Agen, had sedert jaren getracht, de aandacht des gouvernements te vestigen op een door hem bedacht middel, om graan van de mijt te zuiveren en meel voor zeer langen tijd tegen bederf te bewaren. Thans is eene staatscommissie benoemd, om dit middel te onderzoeken, terwijl aan den heer *Menigault* eene schadeloosstelling uit de schatkist van 300 fr. in de maand is toegezegd, voor zoolang hij zich tot bijwoning der proefnemingen te Versailles zal moeten ophouden.

— Eenige dagbladen melden het overlijden van de bekende prinses *Belgipso*, ten gevolge van de wonden, die zij voor eenige weken bij eene ontmoeting met roovers ontving.

— Hier te lande zijn berigten ontvangen uit Fransch-Guyana van den 13den Augustus, welke gewag maken van onlusten onder de gedeporteerde bevolking, ten gevolge waarvan het koloniale bestuur het noodig heeft geoordeeld het eiland, waarop die personen hun verblijf houden, in staat van beleg te stellen.

BELGIE.

BRUSSEL, 22 September.

Gelijk is gemeld, is den 19den dezer alhier het statistiek congres geopend. De Brusselsche hoogleeraar *Quetelet* tot voorzitter benoemd zijnde, stelde voor, den Belgischen minister van binnenlandsche zaken, den heer *Piercot*, tot eerevoorzitter te benoemen, als blijk van erkentelijkheid voor de medewerking der Belgische regering tot het doel der vergadering. Dit voorstel werd met gejuich aangenomen; de heer *Piercot*, ter vergadering tegenwoordig, nam de benoeming met eene dankbetuiging aan, en wees op de heilrijke strekking der statistiek, eenedeels om de gouvernementen omtrent de behoeften en krachten van hun land in te lichten, anderdeels om de onderscheiden volken het onafscheidelijk verband tusschen de belangen van hen allen te doen inzien en daardoor afgunst en krijg uit de beschaafde wereld te bannen.

Vervolgens hield de heer *Quetelet* eene rede.

Onder de sprekers in deze eerste zitting behoorde de heer *von Baumhauer*, die verslag uitbragt van de werkzaamheden voor de statistiek, die in de Nederlanden geschieden, en waartoe de jaarlijksche provinciale- en gemeenteverslagen tot grondslag strekken.

In de zitting van eergisteren, die eerst door den heer *Quetelet* en later door den hoogl. *Ackersdijck* is voorgezeten, zijn de verschillende voorstellen der sectiën aangenomen, waaronder ook dit, dat in de verschillende rijken commissiën of personen zullen benoemd worden, die op de meest geschikte wijze alles, wat voor de statistiek belangrijk kan wezen, zullen bijeenvoegen, en aan de centrale commissie voor de statistiek in België zullen opzenden, van 'twelk jaarlijks een algemeen verslag zal worden uitgegeven.

Onder de op de vergadering aanwezigen behoorden de koning, de prinsen en de ministers van financiën en justitie, *Liedts* en *Faider*.

Van den 23sten. Gisteren was er diner ten hove, waarbij de leden van het statistisch congres tegenwoordig waren.

Gisteren heeft het statistisch congres zijne vierde en laatste zitting gehouden. De vergadering uitte den wensch, dat de denkbeelden, die omtrent de posthervorming in onderscheidene landen geheerscht hebben, ook toegepast mogten worden op de internationale postbetrekkingen; dat de groote verschillen welke in de handels-wetgeving der onderscheidene landen bestaan, mogten verminderd of geheel weggeruimd worden, en dat voor de groote steden bijzondere en gedetailleerde statistieken mogten worden opgemaakt.

— Het verslag van de werkzaamheden der maritime conferentie, welke te Brussel is gehouden, met het doel om een eenparig stelsel van meteorologische waarnemingen op zee aan te nemen, is dezer dagen in het licht verschenen. Dit geschrift bevat de processen-verbaal der zittingen met een rapport van den bewerker dier conferentie, den Amerikaanschen luitenant ter zee *Maury*.

— De prijzen der granen en andere levensmiddelen hebben gisteren alhier wederom eene verhooging ondergaan.

NEDERLAND.

'sGRAVENHAGE, 22 September.

Men verneemt, dat Z. M. de Koning tegen de helft der volgende maand naar Limburg zal vertrekken, ter bijwoning van de opening van den Aken-Maastrichtschen spoorweg.

— Z. M. heeft den baron *W. Mollerus*, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister der Nederlanden aan het hof van St. Petersburg, benoemd tot ridder-grootkruis der orde van den Nederlandschen Leeuw.

— Z. M. heeft uit zijne betrekking als substituut-officier bij de arrondissements-regtbank te Arnhem, op zijn verzoek, eervol ontslagen den heer mr. *F. M. C. Pels Rijcken*, onlangs benoemd tot president van het hoog geregtshof te Suriname.

— De bekende geneesheer *Ricord*, te Parijs, heeft dezer dagen de ridderorde van de Eikenkroon ontvangen.

— De Keizer der Franschen heeft, vóór zijn vertrek naar de Noordelijke departementen, den heer *de Stuers*, die, gelijk men weet, door Z. M. onzen Koning was afgevaardigd tot het bijwonen der manoeuvres in het kamp van Satory, benoemd tot kommandeur van het Legioen van Eer. De beide Hollandsche officieren, die door den heer *Stuers* vergezelden, moeten tevens benoemd zijn tot officier en ridder dier orde.

AMSTERDAM, 23 September.

Men meldt uit 's Hertogenbosch, dat mgr. *Zwijsen*, aartsbisschop van Utrecht naar 's Hage is vertrokken, om bij Z. M. in een bijzonder gehoor te worden toegelaten.

— Volgens een brief van den heer *Chs. Buschek*, agent voor Europa der tentoonstelling te New-York, gedagteekend [illegible] al de goederen der Nederlandsche inzenders behoorlijk gerangschikt in de daarvoor bestemde afdeeling van het gebouw, en was die heer ijverig bezig, al het verdere te bezorgen in de waarneming der hem toevertrouwde belangen, waarover nadere berigten spoedig verwacht worden.

— Verl. Vrijdag avond is te Gorssel, bij Zutphen, bij een' bakker een brand uitgebroken, waardoor de bakkerij en daarbij behoorende schuur zijn vernield, en bovendien een knaapje van 13 jaren is omgekomen. De vader, welke dit kind trachtte te redden, is daarbij deerlijk gekwetst, en eenige uren later insgelijks overleden.

Van den 24sten. In eene heden gehoudene vergadering van de Koninkl. akademie van wetenschappen, is o. a. door den heer *Stamkort* verslag uitgebragt over het in de vergadering van den 26sten Febr. l.l. gedaan voorstel van den heer *P. Harting* omtrent een te doen onderzoek naar de vermoedelijke daling van den bodem van Nederland. In dit rapport worden als middelen om tot eene waarschijnlijke zekerheid te komen, voorgesteld het plaatsen van merkteekenen aan eenige gebouwen op vaste gronden en hechte fondamenten rustende, het verbinden daarvan door waterpassingen, het herhalen van die waterpassingen om de 20 en 25 jaren enz. Met 15 tegen 4 stemmen is de doelmatigheid van de voorstellen erkend en besloten eene commissie te benoemen, welke op grond van het ingediend rapport nader rapport over de middelen van uitvoering zal uitbrengen. Tot leden der commissie worden benoemd de heeren *Stamkart*, *Conrad* en *Delprat*.

— De R.-K. bisschop van Haarlem heeft, bij mandement van den 22sten dezer, aan zijne kerkelijke onderhoorigen te Amsterdam bekend gemaakt, dat, uithoofde van het verschijnen der cholera, het gebruik van vleeschspijzen op de vasten- en onthoudingsdagen en ook het meermalen daags gebruiken van spijzen op die dagen wordt vrijgelaten.

— De Fransche minister van openbaar onderwijs, de heer *Fortoul*, vergezeld van een talrijk gevolg, is te Antwerpen aangekomen, met het doel zich naar Nederland te begeven.

MIDDELBURG, 21 September.

De minister van binnenlandsche zaken is, bij besluit van Z. M. den Koning van den 13den dezer, no. 38, gemagtigd, aan den heer *A. Du Bois* voorloopig concessie te verleenen tot aanleg en exploitatie van eenen spoorweg, uitgaande van Vlissingen door Middelburg langs Bergen-op-Zoom, Breda, Tilburg, 's Hertogenbosch tot Venlo. Met genoegen kan men daarbij voegen, dat de heer *D. Dronkers* en andere geachte gewestgenooten in deze zoo zeer belangrijke zaak zijn betrokken.

UTRECHT, 22 September.

Wij hebben nog onvermeld gelaten, dat tot kommandeur van de Eikenkroon ook is benoemd de heer mr. *B. C. J. Visscher*, procureur-generaal van het prov. geregtshof.

LEEUWARDEN, 24 September.

Wederom zijn 28 runderen afgemaakt, door longziekte aangetast. — Totaal 8535 runderen.

— Het *Prov. Blad* no. 140 bevat een besluit van heeren ged. staten, waarbij de inënting van het rundvee, als voorbehoedmiddel tegen de besmettelijke longziekte, wordt aanbevolen. Aan de veehouders, die hunne runderen aan de inënting wenschen te onderwerpen, al daartoe, door tusschenkomst van heeren ged. staten, de gelegenheid worden verschaft, en in geval de runderen aan de gevolgen der inënting mogten komen te sterven, zal hun uit de daartoe bestemde provinciale fondsen voor schadevergoeding worden verleend:

a. voor het vee, behoorende tot eenen stapel, waaronder de longziekte bereids is uitgebroken, *drie vierden* van het bedrag der waarde van het rund, getauxeerd naar den gezonden toestand, op de wijze, omschreven bij litt. *c* van het 1ste lid der circulaire van heeren ged. staten, d.d. den 26sten Maart 1852, no. 3;

b. voor het vee, behoorende tot een gezond en niet van longziekte verdacht beslag, het *volle* bedrag der waarde naar den gezonden toestand, getauxeerd als boven;

zullende echter, in geen geval, eenig gemis van gemaak

worden vergoed.

— Gisteren had alhier bij een' koperslager een ongeval plaats, dat veel schade heeft veroorzaakt en ter waarschuwing wordt medegedeeld: Een knecht, n.l. bezig zijnde om eene groote flesch, gevuld met ongeveer 100 Ned. p. geest van zout (acidum muriaticum), iets met een klein blikken emmertje te scheppen, had het ongeluk het emmertje te laten glippen, hetwelk op den bodem der flesch viel, met het gevolg dat de flesch borst en de geheele inhoud van het vernielend vocht zich over den zolder uitstortte en zich een' weg baande tot in het benedenhuis, waar zeer weinig van de aldaar aanwezige goederen onbeschadigd bleef.

— Onze stadgenoot de heer *S. Samehtini*, reeds voorlang gunstig bekend door zijne compositiën, heeft dezer dagen bij de „Correspondance musicale” in den Haag in het licht gegeven: eene „petite fantaisie.” getiteld: *Ma Normandie*, behelzende voornamelijk het thema van genoemde romance met variatiën, voor viool met begeleiding van piano, die hij opgedragen heeft aan zijne jeugdige leerlingen.

— De gemeenteraad van *Sneek* heeft in zijne zitting van den 19den dezer besloten, voor het vervolg de terugbetaling aan het Rijk van transport-, gevangenis- en verplegingskosten van gevonnisde bedelaars, op grond van het onverpligte daartoe, te weigeren.

ASSEN, 24 September.

Tusschen de besturen van Assen en Meppel zijn op nieuw onderhandelingen geopend over het aanleggen van een tweede trekschuitenveer.

— Het bestuur van het IXde landhuishoudkundig congres heeft bij den raad der gemeente Assen en de Staten dezer provincie subsidiën aangevraagd, ten einde dat congres zooveel mogelijk op te luisteren. Het bestuur heeft tot het houden van eene algemeene tentoonstelling van produkten en werktuigen van landbouw en vee enz. besloten, en daartoe de zamenwerking van het bestuur van het genootschap ter bevordering van den landbouw in deze provincie verzocht, hetwelk in deszelfs onlangs gehoudene vergadering heeft bepaald, dat de in het volgende jaar van wege hetzelve te houden tentoonstelling zal plaats hebben te Assen, bij gelegenheid van het congres.

— Bij voortduring blijven de runderen van *Pieter Luichies* en *Derks* te Nijeveen, door de veeartsen *Jansen* en *Hübenet* ingeënt, een' goeden gezondheidstoestand behouden.

Alle dierlijke verrigtingen gaan haren natuurlijken gang, de runderen geven goed melk, zijn welgemoed en vrolijk, zoodat men zoude zeggen, dat er niets gebeurd was. — Voorzeker geeft de gunstige afloop dezer inënting ruime stof tot aanbeveling in gevallen dat de longziekte zich onderhoopt hier of elders weder mogt voordoen, zonder daarmede te wachten dat de natuurlijke besmetting eerst hare vernielende werking onder de runderen reeds heeft verspreid.

GRONINGEN, 26 September.

Bij den hevigen orkaan uit het N.W. die heden middag hier woedt, is het zeewater zoo hoog binnen deze stad opgestuwd als sedert jaren niet het geval is geweest. Op onderscheidene plaatsen stroomt het water met geweld kelders en huizen binnen en kan men die niet dan met booten bereiken. Van onderscheidene schepen zijn touwen en ketens gebroken. Op de peilschaal teekende het water om 6 uur 2 Ned. ellen en 4 palmen boven peil. Op last van den directeur van den waterstaat zijn, tegen het opkomen van den vloed de stormdeuren in de deuren van de spilsluizen geopend.

— Het *Provinciaal Blad* no. 100 bevat een besluit van den commissaris des Konings, d. d. 23sten September, no. 3a, houdende bepaling dat de in dit jaar te houden inspectie, in de hoofdplaatsen der militie-kantons, zal plaats hebben op den 10den October te Groningen; den 11den te Leek; den 12den te Zuidhorn; den 13den te Winsum en Midd.; den 14den te Loppersum; den 15den te Appingedam; den 17den te Hoogezand; den 18den te Scheemda en Winschoten; den 19den te Wedde; den 20sten te Oude Pekela en Veendam.

— Te *Winschoten* zal op Maandag den 3den Oct. de herstemming plaats hebben voor de verkiezing van leden van de kamer van koophandel, tusschen de heeren G. T. FUNT, H. ROELFSEMA, E. POST, H.ZN., B. EBENS, A. KOOPS, L.ZN., en F. H. SMITH. — Tot leden zijn reeds benoemd mr. B. HAITZEMA VIËTOR en JAKOB VAN MEEKREN.

— Het *Staatsblad* no. 104 bevat een koninklijk besluit van den 15den Sept. 1853, tot openstellling eener tijdelijke heerbaan, loopende op het kantoor *Ter Apel.*

— Door gunstige beschikking van heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie, is tot den opbouw eener nieuwe synagoge te *Stads-Kanaal* een subsidie verleend van *f* 300.

— Men berigt ons, dat de afgebrande huizen te *Gees* (in Drenthe) op één na allen weder opgebouwd zijn, ofschoon nog niet voltooid, en door de bewoners ook reeds weder betrokken.

— Het volgende wordt ons ter plaatsing toegezonden: „Hoewel in het kanton Hoogeveen bij uitnemendheid goede jagten gevonden worden, is het getal jagers aldaar betrekkelijk zeer gering; althans te Hoogeveen is er maar een, — te Beilen, dat eene oppervlakte heeft van 16684 bunders en alwaar het jagtveld als wildrijk gerenommeerd is, ook slechts een, — te Ruinen drie, — te Westerbork met het daaronder behoorende Nieuweroord vier, — te Dalen drie, — te Koevorden vijf, — te Zweeloo twee, — te Sleen drie, en te Oosterhesselen twee, dus in het geheel vierentwintig.

„Zouden de den eigendom beschermende, maar daarentegen den jager zoo zeer belemmerende bepalingen der nieuwe jagtwet hiervan ook de oorzaak zijn?

„Jagers verzekeren, dat er vele hazen, maar weinig patrijzen gevonden worden.”

— Uit het voorloopig verslag omtrent de uitkomsten van den oogst en den toestand van den veestapel in de provincie Noordholland, blijkt o. a.:

De bouw van *tarwe* heeft in 1853 vrij gunstige resultaten opgeleverd; wel is waar heeft de late vorst in het voorjaar de ontwikkeling aanmerkelijk tegengehouden en het opvolgende natte weder hier en daar eenig nadeel berokkend, maar later, bij meer gunstige weêrsgesteldheid, heeft het gewas zich hersteld, zoodat de oogst over het algemeen matig kan heeten en vrij wel gelijkstaande met vorige jaren.

De oogst van *rogge* is in de onderscheiden streken van dit gewest zeer verschillend uitgevallen. In Gooiland, waar de kultuur vrij belangrijk is, was het resultaat gunstig, met uitzondering slechts van Hilversum, waar de opbrengst beneden het middelmatige gebleven is. Ook in het noorden van de provincie was de oogst vrij voldoende, zoodat men mag aannemen, dat, over het algemeen genomen, de rogge wel zooveel zal opleveren als in het voorgaande jaar. Daarenboven was de kwaliteit van het graan bijna overal zeer bevredigend, en leverde het mud op vele plaatsen wel 5 Ned. ponden meer, dan in 1852.

Het minst bevredigend schijnt de uitslag welken de kultuur van koolzaad heeft opgeleverd. De vele regens en de late vorst zijn voor dit gewas nog al schadelijk geweest, zoodat de opbrengst niet meer dan middelmatig is. Ook over de minder deugdzame kwaliteit wordt op sommige plaatsen geklaagd.

— Volgens eene van Zijner Majesteits consul generaal te *Alexandrie* ontvangene mededeeling van den 6den September j.l., is de oogst der granen in Opper-Egypte middelmatig uitgevallen, terwijl daarentegen in Neder-Egypte de opbrengst beneden een' gewonen oogst wordt geschat.

Alhoewel de Nijl en de kanalen bevaarbaar waren, bleven evenwel de aanvoeren uit het binnenland veel geringer dan in vorige jaren, en de Egyptische regering had tot nog toe niets van de aangevoerde produkten verkocht.

De uitvoer van tarwe, boonen en gerst zou derhalve dit jaar veel geringer zijn, dan gedurende de twee laatste jaren, te meer daar het te vermoeden was, dat de Egyptische regering, welke de meeste produkten in handen heeft, geene verkoopen van belang zal doen, voor en aleer de Turksche kwestie beslist is.

De oogst van lijnzaad en sesam was insgelijks minder voordeelig uitgevallen dan men verwachtte; deze produkten waren dan ook zeer in prijs gestegen.

Er was steeds behoefte aan schepen, zoowel voor het noorden als voor de Middellandsche zee, zoodat te Alexandrië voor Engeland, Nederland en België van 60 tot 65 guldens per last van 30 mudden besteed werd.

— Wij vernemen uit *Aurich*, dat aldaar den 20sten dezer de ambtman O. G. G. WIJNECKEN, van Wittmund, is veroordeeld tot ontzetting van zijn' post en 3jarige tuchthuisstraf, eersten graad. — Zoo als men zich herinnert, was genoemde ambtman beschuldigd, van hem in zijne betrekking toevertrouwde gelden, ten bedrage van ongeveer 1100 Rth., te hebben verduisterd, *welke gelden hij later echter heeft gerestitueerd.* — 't Laat zich begrijpen, dat deze zaak in geheel Oost-Friesland eene groote sensatie heeft gemaakt.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te *Rotterdam* zijn Woensdag den 21sten dezer aangegeven: 51 cholera-lijders, 10 herstelden, 24 overledenen.

Op den 22sten September zijn aangegeven 47 choleralijders, 16 herstelden en 29 overledenen.

Op den 23sten zijn aangegeven 45 choleralijders, 19 herstelden en 24 overledenen.

Op den 24sten zijn aangegeven 25 lijders, 12 herstelden en 18 overledenen.

(Tot den 23sten zijn te *Rotterdam* 630 personen aan de ziekte overleden.)

De cholera is te *Amsterdam* sedert het het vorige berigt vrij belangrijk toegenomen. Het eerste geval is den 7den September voorgekomen, de verdere gevallen bepaalden zich tot den 17den tot eenige weinige; van den 7den tot den 20sten Sept. zijn in het geheel 52 gevallen aangegeven. Verder van den 20sten tot den 21sten Sept. 42 gevallen; van den 21sten tot den 22sten Sept. 28 gevallen; van den 22sten tot den 23sten Sept. 25 gevallen. Het totaal bedraagt dus 147 gevallen, waarvan 86 als overleden aangegeven zijn.

Het cholera-hospitaal, Prinsengracht bij de Leidschestraat, is den 18den Sept. in gebruik gekomen. De heeren drs. BREVET en VAN DEVENTER zijn als geneesheeren daarvan aangesteld. Van den 18den tot den 23sten Sept. zijn daar 24 lijders opgenomen en 8 overleden.

In het Binnengasthuis zijn een vijftiental choleralijders behandeld. In dit gasthuis zijn slechts opgenomen de lijders, die bij toeval, of zonder te weten dat zij aan de cholera leden, aldaar gebragt zijn. Overigens zijn de geneeekundigen en buurtmeesters dringend verzocht hen dadelijk naar het cholera-hospitaal te zenden.

In een paar rondom Amsterdam gelegene dorpen zijn ook eenige doodelijke gevallen voorgekomen.

De plaatselijke schoolcommissie te Amsterdam heeft, bij circulaire, alle schoolhouders en schoolhouderessen verzocht, daarop thans in het bijzonder te willen letten en toezien, dat vooreerst de hoogst mogelijke zindelijkheid ten opzigte der scholieren worde in acht genomen; dat de schoollokalen dikwerf worden gereinigd, gelucht en de lucht in de scholen zuiver worde gehouden; dat wijders geene leerlingen worden toegelaten die door onreinheid de lucht besmetten en dat vooral diegenen van de scholen worden geweerd, die door diarrhée of andere ongesteldheden zijn aangedaan.

Te *Gouda* is de ziekte laatstelijk toegenomen.

Te *'s Gravenhage*, *Brielle* en *Schiedam* blijft de ziekte zich nog tot weinige gevallen bepalen.

Te *Leiden* en *Utrecht* is de ziekte ook reeds opgemerkt.

Ook te *Antwerpen* zijn reeds een paar gevallen voorgekomen.

Te *Schoonhoven* is den 12den dezer de cholera uitgebroken in eene slaapstede, waarin, bij gelegenheid der kermis, een aantal vreemdelingen met draaiorgels, kunstenmakers, enz. waren gehuisvest, die gedeeltelijk van *Rotterdam* derwaarts gekomen waren. Sedert zijn er dagelijks, onder verschillende standen, gevallen voorgekomen.

— De Lijflandsche gezondheids-commissie heeft den 15den dezer ter algemeene kennis gebragt, dat, ofschoon nog enkele gevallen zijn voorgekomen, de cholera als epidemie echter te Riga opgehouden heeft. Aldaar zijn sedert de eerste verschijning dier ziekte 2511 menschen door haar aangetast, van welke 980 stierven en 1520 genazen.

— In *Petersburg* heeft de cholera genoegzaam opgehouden. In Stockholm daarentegen heerscht de ziekte met toenemende hevigheid. Den 13den zijn aldaar 183 peronen aangetast, 123 overleden, en was het aantal der aangetasten tot 2721 en dat der overledenen tot 1521 geklommen.

— Te *Stokholm* zijn aan de cholera onder anderen overleden de baron HJERTA, gezagvoerder bij de vloot, en de Portugesche consul-generaal VAN RANDWIJK SCHUIJT.

— Te *New-Castle* zijn den 20sten 118 personen aan de cholera overleden. Uit Londen en Edinburg zijn geneesheeren ontboden, om behulpzaam te wezen in het behandelen der zieken. Door het gouvernement zijn tenten gezonden, in welke de behoeftige zieken uit hunne akelige woningen zullen worden overgebragt.

De Amsterdamsche *Tijd* van den 23sten dezer schrijft het volgende:

„Met weemoed is ons hart vervuld gedurende de jongste dagen, terwijl wij, bij het feest der kerkwijding, dat thans weer ontheiligd wordt, de straten vervuld hooren, gedurende de reeds langdurige September-nachten, met de woeste kreeten en zangen der ongebondenheid! Heidensche *bacchanaliën* vertoonen zich op de straten der hoofdstad, zoolang de zoogenoemde kermis duurt. En de cholera, die over de stad is neergeslagen met hare doodende verpesting, is niet bij magte geweest, om de ongebondenheid te beteugelen of te tempeeren. Ons arme volk heeft feest gevierd, als hadde het de verschrikkelijke woorden der ongeloovige bedorvenheid op de lippen: *edamus, bibamus, cras enim moriemur:* laat ons eten en drinken, morgen toch zullen wij sterven. Helaas! menig slagtoffer der nachtelijke uitspatting heeft den avond niet bereikt van den morgenstond, die de ergernis verlichtte.”

HARDDRAVERIJEN.

5 Oct. Te *IJlst* (Friesland. Prijs: een zilveren „aanstekerskomfoor”; premie: nader te bepalen.

Kerknieuws.

Bij besluit van den 13den September j.l., heeft Z. M. goedgekeurd het beroep van een' predikant, uitgebragt door den kerkeraad der Hervormde gemeente te Woltersum, onder de klassis van Appingedam, op *T. Adriani Hoen*, predikant te Emmen.

— Te Monnickendam is andermaal beroepen ds. *J. C. Verhoeff*, pred. te Sluis.

— Ds. *Keller van Hoorn*, te Baambrugge, heeft voor de beroeping naar Medemblik bedankt.

SNEEK, 25 September. In de heden avond gehoudene godsdienstoefening maakte onze predikant, de weleerw. zeer gel. heer *G. J. Vinke*, aan de gemeente bekend, dat hij het beroep naar Amsterdam had aangenomen.

— Ds. *ten Have*, te Dragten, is beroepen te Anjum.

— Ds. *van Goor*, te Aduard, is beroepen te 't Zandt.

(*Ingezonden.*)

DE EENIGE WIJZE, WAAROP DE CHOLERA KAN WORDEN VOORGEKOMEN EN BEDWONGEN.

Zekere en eenvoudige waarheden.

De aard der menschen en der menschelijke maatschappij schijnt nu eenmaal zóó te zijn, dat ze over het geheel liever willen voelen, dan hooren, dat ze in het algemeen liever repressief willen gehandeld hebben, dan preventief.

In welke gevallen nu zulks minder moge afdoen, waar 't epidemische ziekten geldt als de Cholera, is dat verschijnsel hoogst bedroevend en ongelukkig.

Er behoeven niet veel woorden te worden verspild, om dit duidelijk te maken.

Gisteren b. v. heeft de raad dezer gemeente wijselijk beslist, dat in de gegevene omstandigheden de op handen zijnde herfstkermis alhier *niet* zal worden gehouden. Ieder die maar eenigzins over de zaak nadenkt, moet van oordeel zijn, dat de dure lessen der ervaring in dat opzigt niet *mogten* worden over het hoofd gezien, en dat hij zich zacht spiegelt, die zich aan een' anderen spiegelt. En toch zullen er ongetwijfeld zijn, die zoodanige preventieve maatregelen afkeuren, als schadelijk voor sommigen. Alsof niet het doel der maatschappij ware *het heil van allen*, en alsof niet altijd en overal het belang van *enkelen* zoo veel noodig moet en behoort opgeofferd te worden aan dat van *ieder!*

Het ware voorzeker eene treurige toepassing geweest van de zoo dikwijls ook hier reeds opgedane smartelijke lessen der ondervinding, met het nemen van soortgelijke maatregelen van voorzorg te wachten, *tot dat* de ziekte reeds uitgebroken zou zijn geweest.

En toch is dat, helaas! schier overal gebeurd, zoo als blijkt, wanneer men de zaak in haar geheel beschouwt.

Is het pligtmatig voor de geneeskundigen, die zich bepaaldelijk veel laten gelegen zijn aan alles wat op de verbetering der zoo gebrekkig ingerigte openbare gezondheidsregeling hier te lande betrekking heeft, de zaken ten dezen niet te verbloemen, maar bij den regten naam te noemen, ongelukkig is het, dat hunne woorden, hoe bij tijds ook geuit, zoo dikwijls blijken te zijn woorden als van een' roepende in de woestijn. De menschelijke maatschappij vergeet, helaas, zoo spoedig, wat men zeggen zou dat haar nooit zou uit het geheugen gaan; zij ziet niet zoodra de geeselroede weggelegd, of zij herinnert zich naauwelijks meer de smarten, die zij een oogenblik te voren zoo hevig heeft gevoeld, en zij past verder zeer gerust op de zaken het gemakkelijke *laissez aller* toe, alsof zij er niets aan veranderen, niets aan verbeteren kan. en alsof de *ervaring* niet reeds lang voldingend had beslist, dat het *voornaamste* in dezen geheel is overgelaten aan den wil en den ijver der menschelijke maatschappij zelve.

Het zij mij vergund, hier op te nemen eenige van de woorden, die ik in der tijd in het midden bragt, naar aanleiding van de vreeselijke gevolgen van de cholera-epidemie van 1849, en hetgeen zij ons heeft geleerd — of althans heeft kunnen leeren (*): „Schromelijk en onverantwoordelijk zijn de gevolgen der verwaarloozing van alles, wat de openbare gezondheidsregeling betreft, bij name voor de lagere klassen der bevolking, — en bepaaldelijk dán, als er epidemieën in aantogt zijn of reeds heerschen. Dán volgt de straf op het verzuim; dán wreekt zich de verwaarloosde gezondheidsleer, als de straffende „*Politie der Natuur*,” op de maatschappij, bijna alleen in de personen van hen, die hier waarlijk niet de meest schuldigen zijn; dán poogt nog de maatschappij zich te redden, zoo goed zij kan, maar dán roept dikwerf de engel des verderfs: *'t is te laat!*” De bewijzen voor deze stellingen, met cijfers gestaafd, ook voor Nederland, worden in die verhandeling aangevoerd, en uit een en ander, onder meer, *deze* treurige slotsommen opgemaakt:

dat er nieuwe epidemieën van zoodanigen aard als de cholera van 1848 en 1849 (die in Nederland 23.258 slagtoffers heeft gemaakt), van tijd tot tijd noodig zijn, als nieuwe prikkels om de maatschappij de oogen te openen en den staatsman en staatshuishoudkundige onzacht wakker te schudden; — en

dat, wanneer het jammer was, dat (wat de stad Groningen betreft) eerst de ervaring van de ongelukkige jaren 1826 en 1827 werd vereischt, om het noodzakelijke van verbeteringen te doen inzien als toen (ten bedrage van *f* 46,734.83, alléén voor de verbetering van de zoo gebrekkige afwatering van riolen, goten enz.) hier werden ingevoerd, — het nog oneindig meer te bejammeren was, dat de treurige resultaten van 1826 en 1827 in zóó verre reeds weder vergeten waren geworden, dat de epidemie van 1849 *ook* te Groningen een staat van zaken kon aantreffen, alsof de ervaring van 1826 niet van deze eeuw ware, en alsof de geschiedenis van dát jaar niet voor altijd hadde geleerd, *hoe volstrekt onmisbaar het is, maatregelen te nemen ter verbetering van den openbaren gezondheidstoestand*, vóórdat eene epidemie uitbreekt!

En toch....! hoe ongaarne ook, men moet erkennen, dat ook de dure lessen van de jaren 1848 en 1849 tot slechts geringe leering hebben verstrekt, en dat waarlijk niet enkel op Engeland toepasselijk is de klagte van den Londenschen *Times* (zie de *Groninger Courant* van heden), dat er *weder* eene nieuwe plaag is noodig geweest, om tot de heilzame maatregelen te doen overgaan, die thans (nu het eigenlijk te laat is) hier en daar genomen worden, en „*dat de Cholera thans de meeste plaatsen nog even onvoorbereid op hare komst vindt, als bij hare vroegere verschijningen.*”

Dit nu is het ongelukkigste verschijnsel in de geheele zoo treurige geschiedenis van de cholera (even als trouwens van vele andere soortgelijke epidemische ziekten), dat de *hier* MEEST AFDOENDE maatregelen juist het MINST genomen worden! Met andere woorden: dat men wel geneeskundige hulp inroept, mogelijk en gemakkelijk maakt, *zoodra* de ziekte ergens is uitgebroken, of op het punt staat dat te doen, maar geenszins het mogelijke, het noodzakelijke, het pligtmatige aanwendt, om het uitbreken der ziekte op *den duur* geheel of althans zooveel mogelijk *vóór te komen.*

En dat verschijnsel is dáarom ongelukkig, omdat, blijkens de ervaring van alle landen en jaren, waar en waarin de cholera heeft gewoed, het eerste voor ongeveer 50 procent der aangetasten zeer weinig afdoet, maar het laatste zoo veel te meer beteekent, de hoofdzaak uitmaakt.

Zóo weinig nieuws nu als er met deze woorden gezegd wordt, zóo noodzakelijk is het echter ze *nog* eens weder te herhalen: — het gebeurt meer, dat oude, bekende waarheden minder populair zijn, dan nieuwe onbekende stellingen; en het gebeurt ook meer, dat door de maatschappij niet wordt toegepast, wat de wetenschap en de ervaring beide reeds lang als wenschelijk of noodzakelijk hebben doen kennen.

Het behoeft *nu* nog wel geene herinnering, dat vooral *Koppenhage* vóór pas eenige weken weder de treurigste bewijzen heeft geleverd, hoe de verwaarloozing van de leeringen der Openbare Gezondheidsregeling jammer en ellende uitstort over eene stad, zoodra daar epidemieën als de cholera zich voordoen. Ook *New-Castle* schijnt (op *dit* oogenblik) in 't zelfde geval als Koppenhage (en zoo vele andere plaatsen) te verkeeren. Immers terwijl ik dit schrijf, zie ik in het Handelsblad van heden, het volgende berigt opgenomen: „Te *New-Castle* heeft de cholera ditmaal een kwaadaardiger voorkomen dan in 1831, zijnde aldaar in de 19 eerste dagen van dat jaar slechts 91, en in hetzelfde tijdsverloop van het tegenwoordige jaar 557 personen aan die ziekte overleden. Dit is geen wonder; immers de Gezondheids-commissie zegt, na ingesteld onderzoek, dat minst genomen 4000 menschen zijn bevonden, in zulk een staat van vuilnis, opeenhooping en volslagen gemis aan de noodzakelijkste levensvereischten te leven, dat er geen ander middel van stuiting der ziekte is, dan al die personen van daar te verwijderen,” — op dezelfde wijze, als men onlangs ook te Koppenhage (en wel met goed gevolg) heeft gedaan.

Laat het mij ten slotte, zij het ook voor sommigen niet noodig de hier nogmaals herinnerde waarheden te betoogen, of door gezaghebbende stemmen nader aan te dringen, — laat het mij vergund zijn, te dien aanzien nog te doen volgen een stuk, hetwelk onder de tallooze rapporten van dien aard op bijzondere aandacht mag aanspraak maken, te weten een uittreksel uit de algemeene resultaten, die aan het *Report of the general board of health on the epidemic Cholera of* 1848 *and* 1849, presented to both Houses of Parliament bij Command of Her Majesty, London 1850, zijn toegevoegd:

Ofschoon de ervaring tot nu toe opgedaan — zoo luidt dat officiële rapport ten slotte — geen licht over de primaire of naaste oorzaak der cholera verspreid hebbe, ofschoon de kennis, die wij aangaande eene gelukkige wijze van behandeling van de meer gevorderde tijdperken dezer ziekte hebben verkregen, slechts gering zij, zoo hebben nogtans de jongste onderzoekingen eenige waarheden doen kennen, die voor de bevolkingen van alle landen van het grootste gewigt zijn.

In de eerste plaats heeft een uitgebreid vergelijkend onderzoek tot de gevolgtrekking geleid, dat de cholera niet (zoo als men vroeger geloofde) in haar beloop iets eigenaardigs heeft, maar dat zij volgens dezelfde wetten geregeerd wordt, als andere epidemieën, en dat zij in de sterkste numerieke verhoudingen en met de grootste hevigheid dezelfde klassen der bevolking, dezelfde streken aantast, als b. v. de typhus [met name de honger-typhus, zoo als b. v. ook hier te lande in 1847], de diarrhaeën en de geheele klasse van malaria-ziekten [zymotic diseases]. De vroeger geopenbaarde vrees, dat bij het toenemen der bevolking, en bij 't gemis van doelmatige voorzorgen ten opzigte van geschikte woningen, of ten aanzien van het opruimen van de zich meer en meer ophoopende onzuiverheden en het bederf van lucht en water, de latere epidemieën uitgebreider en doodelijker zouden worden, dan die van 1831, *is maar al te zeer bevestigd.* (Want terwijl de vroegere epidemie in Engeland en Wales slechts 16.437 offers eischte, bedroegen de sterfgevallen in het jaar 1849 alléén, met inbegrip van die aan diarrhae, 72,180.) Daarentegen is de vroegere vrees, dat de cholera eene volstrekt onafwendbare en ongeneeslijke ziekte zou zijn, aanmerkelijk verminderd, vermits wij weten, dat zij in den regel hare waarschuwende voorboden heeft, en *bijaldien dáárop behoorlijk wordt acht gegeven, in de meeste gevallen niet tot volledige ontwikkeling komt, niet uitbreekt.*

....Wij hebben ons ook overtuigd, dat de oorzaak, die het krachtigst voorbeschikt maakt voor de ziekte, minder nog bestaat in gebrek aan voedsel en kleeding, dan in de voortdurende inademing van eene bedorvene lucht, welke oorzaak in verbinding met de andere aan 't pauperismus eigene ellenden, de voorbeschiktheid natuurlijk nog meer verhoogt. — INDIEN nu deze ongunstige omstandigheden door maatregelen van gezondheids-politie op eene voldoende wijze uit den weg worden geruimd, dan is het verloop van de epidemieën gun-

---

(*) *Over Openbare-Gezondheidsregeling, de gevolgen van hare verwaarloozing en de noodzakelijkheid van hare invoering hier te lande*, in *N. Prakt. Tijds. voor de Geneeskunde*, 1852, bl. 253–300.

stiger, het aantal aangetasten geringer; ja, somwijlen wordt het uitbreken van de epidemie op deze wijze geheel vóórgekomen. Overigens zijn de middelen en wegen, die hier door de Wetgeving gebezigd en ingeslagen moeten worden, geene andere, dan die welke ook ter voorkoming en verzachting van andere epidemische ziekten werkzaam zijn.

Ik wil hier niets bijvoegen, dan alleen deze opmerkingen die voortvloeijen uit hetgeen boven werd gezegd:

dat het zeker is, dat onder eene bevolking, die voor de cholera voorbeschiktheid heeft (in welk geval, helaas, thans die van geheel ons Vaderland verkeert), in den regel de ziekte uitbreekt, zoodra personen uit een middelpunt van de ziekte komende, zich onder haar mengen, zoo als dan *nu* ook reeds uit *Rotterdam* de ziekte is overgebragt naar *Antwerpen Utrecht* en meer andere plaatsen, en dat men dus wél deed de gemeenschap tusschen de aangetaste steden en onze stad en provincie thans niet noodeloos te bevorderen, in den vorm van eene tot allerlei uitspattingen en ongebondenheden aanleiding gevende kermis;

dat het in het bijzonder volkomen waar is, wat de opperste gezondheidsraad van Engeland dezer dagen als zijn gevoelen bekend maakte: „dat tegen weinige ziekten zóó veel kan gedaan worden, als tegen de cholera, door de bemoeijingen zoowel van de individus, als van de overheden";

dat het echter zeer te betreuren is, dat ook weder in dit opzigt de voornaamste, de meest *afdoende* en *doortastende* maatregelen niet werden genomen, lang vóór dat er vrees bestond voor een' nieuwen inval der epidemie, — en

dat ons op dezen oogenblik niets overblijft, dan zoo veel mogelijk nog te herstellen, wat te herstellen is, — vóór te komen, wat nog voorgekomen kan worden, — en hartelijk te wenschen en te hopen, dat het nieuwe gevaar van *dezen* oogenblik eindelijk moge strekken tot leering overal, waar tot dusverre de cholera-epidemieën, sinds de laatste 20 jaren, nóg niet luide genoeg hadden gesproken, om te doen overgaan tot *andere* dan *palliatieve*, *tijdelijke* maatregelen; dat het moge leiden tot eene *grondige* behandeling der zoo dringende volkszaak, aanvangende bij de hooge regering en eindigende bij ieder burger van den staat.

In dát geval zal ook weder deze ramp haar groot en blijkbaar nut gehad hebben!

GRONINGEN, 23 September. L. ALI COHEN.

De kermis te *Amsterdam* draagt reeds hare vruchten. „De cholera," dus leest men in het *Alg. Handelsblad* van den 26sten dezer, — is hier ter stede (*Amsterdam*) sedert het vorige berigt vrij belangrijk toegenomen." Dank zij der regering van *Groningen* toegebragt voor haar besluit, dat hier de herfstkermis niet zal worden gehouden. N.

ERRATUM.

In de plaatsing der Prijsstoffen van het Genootschap: *ter bevordering van Nijverheid*, te *Onderdendam* — zie ons vorig nommer — is eene fout ingeslopen; leest men namelijk ten Vden: „Het Genootschap vraagt, A. eene Geschiedenis *over de* verschillende gewestelijke waterschappen", enz.; dit *over de* moest zijn **onzer**.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 21 Sept., kapit. *de Boer* Magrietha Jantina, v. Dantzig; *Nieboer* Hendrika, v. Stettin; den 22sten *Haverbult* Elisabeth, v. Suriname. — In het Vlie den 21 Sept., *de Jong* Ida, voor wijlen *H. J. de Jong*, v. Neustadt. — Te Vlissingen den 22 Sept., *Gort* Frouwina Steenhuizen, v. Spalding. — Te Penang den 27 Sept., *Bok* Adrianus en Wilhelmus, v. Akyab. — Te Odessa den 6 Sept., *Huisman* Edzard, v. Amsterdam. — Te Konstantinopel den 3 Sept., *Goosens* Geertruida, vóór den 8sten *Dobbinga* Dolphijn en *Scholtens* Alida Ikina, alle 3 v. Galatz n. Falmouth. — Te Londen den 19 Sept., *Biel* Juliana, v. Petersb.; *Top* Clasina Margaretha, v. Memel; *Pekelder* Vr. Grietje, v. Skive; den 21sten *Faber* Hendrika Catharina, v. Wismar; den 22sten *de Boer* Gesina, v. Croonstad. — Bij Deal den 18 Sept., *Boekhout* Johannes Hermanus, v. Petersburg n. Liverpool. — Te Bristol den 20 Sept., *Wolthekker* Sophia Klasina v. Jassie. — Te Dundee den 19 Sept., *Bontekoe* Jacobina, *Pik* Maria Aurelia en *Engelsman* Christina, alle 3 v. Nerva. — Te North Shields den 19 Sept., *de Jong* Jantina en *Mulder* Zorg en Vlijt, beide v. Groningen; *Munneke* Boudina, v. Harlingen; den 20sten *Meijer* Margaretha en *Hazewinkel* Anna en Mientje, beide v. Zwol; den 21sten *Zeven* Elsiena Jantiena, v. Hull. — Te Stockton den 20 Sept., *Gruppelaar* Niessina, van Kampen. — Te Sunderland den 19 Sept. *Boiten* Catharina Elisabeth, v. Londen.

Binnengekomen te Hamburg den 20 Sept., kapit. *Riebeling* Catharina Margaretha, v. Amsterdam. — Te Bremerhaven den 18 Sept., *Schuur* Aaltje Pronk, v. Archangel; den 19den *Stenger* Vriendschap, v. Newcastle. — Te Greifswald den 15 Sept., *Waterborg* Henderkina, v. Wolgast. — Te Dantzig den 17 Sept., *Kraan* Annette Fossina, v. Catania; den 19den *Waterborg* Karsina, v. Dunbeath; *Ketelaar* Hazard, v. Zwolle. — Te Holtenau den 18 Sept., *de Vries* Twee Gebroeders, v. Lubeck n. Amsterdam; den 19den *Hut* Margina Magrita, v. Koningsbergen n. Londen.

Binnengekomen te Bremerhaven den 20 Sept., kapit. *Bakker* de Hoop, v. Termunterzijl. — Te Koppenhage den 19 Sept., *Pronk* Gesina Pronk, v. Amsterdam. — Te Warnemunde den 20 Sept., *Bakker* Zwaantina en den 22sten *de Haan* Alida, beide v. Bremen. — Te Swinemunde den 20 Sept., *de Jonge* Elisabeth en *de Boer* Zwaantina Hendrika, beide v. Wick. — Te Dantzig den 19 Sept., *Pekelder* Heidewika, v. Koppenhage; *v. d. Woude* Gezina, v. Groningen; *de Boer* Hendrika Annechina, v. Amsterdam; den 21sten *Altena* Hendr. Margaretha, v. Nantes; *Konterman* Vr. Renske, v. Hamburg; *Blaak* Jantina, v. Antwerpen; *Valcmstra* Vr. Alida, *v. d. Baan* Johanna en *Roosjes* Maria Beerta, alle 3 v. Amsterdam; den 22sten *Meijer* Othello, v. Antwerpen; *Brouwer* Ons Genoegen, v. Amsterdam; *Riepma* Agatha, v. Delfzijl. — Te Pillau den 21 Sept., *Mulder* Marchina Catharina, v. Londen. — Te Bolderaa den 16 Sept., *Lodewijks* Johanna, v. Harlingen; *Schut* Gesina, v. Londen; den 19den *Fenenga* Clara Dorothea, v. Bergen; *Kuiper* Gesina, v. Londen. — Te Archangel den 8 Sept., *Mellema* Jacobus Antonie, v. Amsterdam. — Te Tonningen den 18 Sept., *Spanjer* Catharina Sophia, v. Dordrecht n. Dantzig; *Top* Onderneming, v. Londen n. de Oostzee; den 20sten *Timmer* Koophandel en Zeevaart, v. Amst. n. Dantzig; *Panjer* Gesina, v. Sunderland n. Lubeck.

Binnengekomen te Helvoet den 25 Sept., kapit. *Jonker* Maria Elisabeth, v. Akyab; *Blaauw* Gesina, v. Liverpool. — Te Rouaan den 21 Sept., *Mulder* Jonge Hendrik, v. Dantzig. — Te Londen den 23 Sept., *Potjer* Twee Cornelissen, v. Tenez; *Prins* Heike Prins, v. Croonstad. — Te Liverpool den 21 Sept., *Stuitvoet* Annechiena Harmina, v. Ibraila; *de Haan* Siewerdina, v. Petersburg. — Te Gloucester den 22 Sept., *Wolthekker* Sophia Klazina, v. Jaffa. — Te Charlestown den 20 Sept., *Potjewijd* Afiena, v. Leith. — Te Leith den 21 Sept., *Pinksterboer* Gesina, v. Petersburg. — Te North Shields den 22 Sept., *Brouwer* Jonge Hero, v. Lynn; *Willinga* Catharina, v. Goole. — Te Hartlepool den 22 Sept., *Drent* Anna Catharina, v. Burnham.

Zeilklaar te Londen den 19 Sept., kapit. *Engelsman* Gezusters Boll, n. Riga; *Koning* Gesina, n. Memel; *Botje* Gesina, n. Elseneur; den 21sten *Ploeg* Vertrouwen en *Poorta* Tweelingen, beide n. Amsterdam; *Mulder* Antje Brons, n. Riga; *Pik* Catharina Harmina, n. Rostock; *Hazewinkel* de Vrede en *Klontje* Meinsina, beide n. Tonningen; *v. d. Zwaag* Menschlievendheid, *Bultje* Sjouke Boon, *de Vries* Elisabeth, *Kolk* Dankbaarheid, *Lovius* Waakzaamheid, *Hangelbroek* Maria en *Oldendorp* Helena, alle 7 n. Elseneur.

In lading te Londen den 19 Sept., kapit. *Waterborg* Fennegina, den 21sten *Vlas* Hendrika en *Waterborg* Catharina, alle 3 n. Amsterdam. — Te Liverpool den 19 Sept., *Nieveen* Jacoba Catharina, n. Groningen; den 21sten *Potjer* Catharina Jantina, n. Amsterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 20 Sept., kapit. *Dekker* Epmachus, n. Dantzig; den 21sten *Konter* de Jonge Brechtus, n. Petersburg; *Heins* Vrouwina Margaretha, n. Stettin; *de Groot* Jacoba, n. Frederikstad; den 22sten *Fokkes* Gebr. Fokkes en *de Grooth* Georg, beide op avontuur; *Karsies* de Onderneming, n. Koningsbergen; den 23sten *Gust* IJzerstaven, n. Cardiff; *Mulder* Wendelina, n. Riga; *de Vrede* Irene, n. Dantzig; *Waker* Catharina Isabella, n. Stettin; *Smedes* Petronella Alberdina, n. Halte; *Naatje* Jan Hero en *Ekens* Elisabeth Johanna, beide op avontuur; den 24sten *Kroon* Harmina, n. Memel; *Nanninga* Vriendschap, n. Windau; *Smit* Annechiena Geziena, n. Dantzig. — Van Texel den 21 Sept., *Smit* Prins Hendrik, n. Londen; *Jonker* Thea, n. Riga. — Uit het Vlie den 21 Sept., *Hilbrands* Wendelina en *Klein* Tweel. Daniel en Wilco, beide n. Riga; *Visser* Vr. Margaresha, n. Memel; *Drent* Tjapko Schuringa, n. Dantzig; *Koops* Vr. Grietje en *Lever* Elsina Engelina, beide n. Stettin; *Lukkien* Margaretha Wilhelmina, n. Wismar; *Smit* Freerk Jan, n. Drammen; *Schuring* Antje, n. Osterrisoer; *Sprik* Twee Gebroeders, n. Frederikstad; *Komminga* Drie Gebr. Sikkens, *Panjer* Heilina, *Bossinga* Ceres, *Karst* Martha Alida en *de Weerd* Pieter, alle 5 op avontuur; *Borgman* Cornelius Dasse Viëtor, n. Riga; *Tiktak* Jantina Fennechina, op avontuur; *Wegener* Vr. Martha, n. Petersburg. — Van Helvoet den 21 Sept., *Staal* Tjadda en den 22sten *Strating* Jantina, beide n. Riga; *Oldenburger* Alida, n. de Oostzee; *Kruisinga* Eensgezindheid, n. Frederikstad. — Van Brielle den 21 Sept., *Wegener* Gebroeders en den 22sten *Landeweer* Zeevaart, beide op avontuur; *Stasse* op Hoop van Zegen, n. Bergen. — Van Vlissingen den 20 Sept., *Douwes* Sieka en *Jonker* Saramacca, beide n. Riga; *Jonker* Sieberlina, n. Rostock; den 21sten *de Boer* Wemelina, op avontuur. — Van Rouaan den 19 Sept., *Pekelder* Jacoba Johannes, n. Zaandam. — Van Antwerpen den 23 Sept., *Schippers* Hermina Annechiena en *Westenberg* Diewerdina, beide n. Riga. — Van Liverpool den 19 Sept., *v. Wijk* Maria, n. Batavia. — Van Belfast den 19 Sept., *Breeland* Ida Reina, n. Riga. — Van Dundee den 16 Sept., *Jonkhoff* de Hoop, n. Wick; *Boswijk* Hendrika, n. Noorwegen. — Van Leith den 17 Sept., *de Boer* Eendragt, n. Frederikstad; den 20sten *Potjewijd* Afiena, n. Charleston. — Van Hull den 19 Sept., *Scholtens* Sjoumetta, den 21sten *Mellema* Zeldenrust en *Pronk* Roelina Oostra, alle 2 n. Newcastle. — Van Mistly den 19 Sept., *Bakker* Johanna, n. Harwich. — Van Harwich den 19 Sept., *van Ingen* Maria Catharina, n. de Oostzee.

Vertrokken van Brake den 17 Sept., kapit. *de Jonge* Fennegina Arendina, n. Koningsbergen. — Van Swinemunde den 18 Sept., *Datema* Margaretha Henderika, n. Rendsburg; *Warners* Tjaardina Fennegina, n. Amsterdam; *Thaden* Catharina Allegonda, n. Frankrijk. — Van Libau den 8 Sept., *Steen* Sieke van der West en den 11den *Plukker* Hendrika, beide n. de Maas. — Te Brunshausen gepasseerd den 19 Sept., *Lucht* Harmonie, v. Hartlepool; *Kort* Petronella, v. Delfzijl. — Het Eider-kanaal gepasseerd den 15 Sept., *Rozenbeek* Roelina, n. Amsterdam; *Gnodde* Alida Sophia, n. Wolgast; *Kramer* Agatha Jacobina, n. Baudholm; den 16den *Bakker* Zwaantina, n. Rostock; *de Haan* Alida, n. Holtenau; *de Jonge* Martha, n. Dantzig; *Puister* Industrie, n. Wolgast; *Bakker* Rena, n. Stettin; *Folders* Weldaad, n. Amsterdam; *Klein* Jantina, n. Westzaan; *Kruisinga* Vr. Reina en den 17den *Vos* Vr. Sjouke, beide n. Amsterdam; *v. d. Meulen* Nooit Gedacht, n. Groningen; *Heerma* Louwina, n. Londen; *Schaap* Jan Jacob, n. de Noordzee; den 18den *Joosten* Vr. Hillechina, n. Holtenau; *Olthoff* Jantina, n. Dordrecht; den 19den *Zoeler* Catharina, n. Demmin; *Sprik* Grietina Hillegina, n. Riga; *Emmelkamp* Annechina, n. Lubeck.

Vertrokken van Hamburg den 21 Sept., *Koens* Jonge Rudolf en den 22sten *Deiers* Marchiena Catharina, beide n. Groningen. — Van Travemunde den 22 Sept., *Zwieting* Petrus Horreus, n. Stralsund. — Van Bolderaa den 17 Sept., *Huisman* Onrust, *Garrels* Henrica Christina, *Dijkama* Broedertrouw, *Vos* Margina Willemina en *Hitman* Twee Gebroeders, alle 5 n. Elseneur. — Van Croonstad den 14 Sept., *Donga* Annechiena, n. Groningen. — Het Eider-kanaal gepasseerd den 19 Sept., *Poort* Dirkje en *Riensema* Goede Verwachting, beide n. Stettin; *de Vries* Roelina Gesina, n. Dantzig; *Legger* Geerdina, n. Rostock; den 20sten *Lieffijn* Goede Vriendschap, n. Memel; *Schoon* Engelina, n. Neustadt; *Scholtens* Henderika, n. Stettin; *Lever* Alberdina, n. Koningsbergen; *Heins* Bouwina, n. Amsterdam; den 21sten *de Vries* Twee Gebroeders, n. Amsterdam.

ZOUTKAMP, 21 Sept. Binnengekomen den 21 Sept., kapit. *Pomper* Fennechiena Catharina en *Dahlman* Frouke, beide v. Newcastle.

DELFZIJL, 24 Sept. Binnengekomen den 21 Sept., kapit. *Evers* Johanna en den 22sten *Oetzes* de Hoop, beide v. Emden; *Freeman* Jantjetina, v. Baltrum; *Boker* Geziena, v. Hamburg; den 24sten *Slik* de Jonge Willem, v. Landschapspolder; *Mudder* Vr. Stiena, v. Carolinerzijl.

Vertrokken den 20 Sept., kapit. *de Groot* Adriana, v. Bremen n. Amsterdam; den 21sten *Heckman* de 4 Gebroeders, *Brouwer* de 5 Gebroeders, *Veeling* Johanna en *Molenkamp* Aaltje, alle 3 n. Leer; *Friederichs* Bernhardina en *Sterenborg* de Vrienschap, beide naar Noorwegen; den 22sten *Barghoorn* Vr. Trientje, n. Emden; *Minholst* Imelina, n. Norden; *Bijmholt* Geziena en den 24sten *Albers* Louisa Susanna, beide n. Leer; *Stuitje* de Jonge Maria, n. Emden; *Pomper* Margaretha, n. Noorwegen.

OOSTMAHORN, 25 Sept. Ter reede gearriveerd den 23 Sept., kapit. *Postma* Margrietha, v. Leer n. Stavoren.

Vertrokken den 22 Sept., kapit. *Balk* Wilhelmina, v. de Zoutkamp n. Hamburg; *de Haan* Anna Jantina, v. Groningen naar Noorwegen; *Osse* Gloria Dea en *Hoek* Herstelling, beide n. Hamburg, *de Jong* Willemina Klasina, n. Dantzig, *Mudder* Magrietha, n. Emden, *Juist* die Frau Trientje, n. Bremen, alle 5 v. Amsterdam; den 23sten *Meppen* Wubbiena Veneme, v. Groningen n. Noorwegen; den 24sten *Strackholder* Annette, v. Amsterdam n. Norden; den 25sten *Gewald* de Vr. Geertje en *Schoon* Twee Gezusters, beide v. Makkum n. Hamburg; *Buhrmann* Prima, v. Harlingen n. Hamburg; den 25sten *van der Star* de Vr. Ida, v. Groningen n. Norden.

TERMUNTERZIJL, 24 Sept. Binnengekomen den 22 Sept., kapit. *Klokgieter* Margaretha, n. Norden; den 23sten *Jonker* de Morgenstond en den 24sten *Burman* Ida, beide n. Leer.

Vertrokken den 20 Sept., kapit. *Bakker* Jantje, n. Leer; *Bieze* Sophia en den 21sten *de Vries* de Vr. Anna, beide n. Norden; den 24sten *Pasman* de Vr. Elisabeth, n. Leer; *Gust* de Goede Hoop, n. Noorwegen; *Douwes* Venus, n. Norden.

HARLINGEN, 24 Sept. Binnengekomen den 23 Sept., kapit. *de Jong* Mina, v. Liverpool.

Vertrokken den 20 Sept., kapit. *de Weerd* Pieter, n. de Oostzee; *Strenge* Catharina, n. Hamburg; den 21sten *de Groot* Geertruida en *de Boer* Willem, beide n. Noorwegen; *Klein* Maria Magdalena, n. Deventer; den 24sten *Wever* Elisabeth Maria, n. Noorwegen.

NORTH SHIELDS, 20 Sept. Het schip Zorg en Vlijt, kapit. *Mulder*, van Groningen alhier aangekomen, heeft door aanzeiling de kluiverboom en de scheg verloren en meer andere schade bekomen.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

18 Sept. Steffens, Johannes, v. Schiedam n. Cronstadt, m. ballast.
Kuitze, Jonge Wichger, v. Amsterd. n. Petersb., m. stukg.
de Boer, Helena Cath., v. Liverpool n. Riga, m. zout.
Wijkmeijer, Margaretha, v. Rotterd. n. de Oostz., m. ballast.
Huizing, Geertruida, v. Schiedam n. Petersburg, m. ballast.
Prins, 2 Broeders, v. Inverkeith. n. Croonstadt, m. steenk.
Röbing, Elzina Cathrina, v. Rotterdam n. Riga, m. ballast.
Kempen, Catharina, v. Londen n. Riga, m. ballast.
Plukker, Hendrika, v. Libau n. Maas, m. gerst.
Knoll, Elisabeth, v. Stockholm n. Rio Janeiro, m. planken.
Mulder, Christ. Hendrika, v. Gron. n. de Oostz., m. ballast.
Wirtjes, Clasina Aidina, v. Liverpool n. Koningsb., m. zout.
Klingen, Anna Agatha, v. Rotterdam n. Riga, m. ballast.
Bolhuis, Roelfina Gesina, v. Stettin n. St. Vaast, m. hout.
Velt, Engelina, v. Riga n. Gent, m. vlas.
Groenewold, Afiena Jonker, v. Amst. n. Aalburg, m. ballast.
Fokkes, Sjocktje, v. Rotterdam n. Riga, m. ballast.
Peper, Alida, v. Schiedam n. Riga, m. ballast.
Wessels, Elizab. Machtelina, v. Schied. n. Libau, m. ballast.
Voogdt, Johannes, v. Duinkerken n. Riga, m. wijn.
Koetse, Onderneming, v. Hull n. Riga, m. ballast.
Korts, Juffer Garrelt, v. Schiedam n. Libau, m. ballast.
Riepma, Agatha, v. Delfzijl n. de Oostzee, m. tarwe.
Konnig, Joh. Marchina, v. Stettin n. Londen, m. tarwe.
Kramer, Harmonie, v. Londen n. Petersburg, m. stukgoed.
Pronck, Gezina Jantina, v. Aalburg n. Riga, m. ballast.
Mooi, Renske, v. Schiedam n. Riga, m. ballast enz.
de Boer, Fenna, v. Londen n. Riga, m. ballast.
v. d. Baan, Johanna, v. Amsterdam n. Dantzig, m. ijzer.
Kleft, Jantina Jekkina, v. Newcastle n. Petersburg, m. stukg.
Potjewijd, Albertina, v. Rotterdam n. Arensburg, m. ballast.
Vos, Maria Cornelia, v. Schiedam n. Riga, m. ballast.
Knooihuizen, Annech. Bouwina, v. Newc. n. Riga, m steenk.
Sap, Geziena Reina, v. Antwerpen n. Riga, m. dakpannen.
Blaak, Jantina, v. Antwerpen n. Dantzig, m. dakpannen.
de Jonge, Castor, v. Schiedam n. Riga, m. ballast enz.
Coerkamp, Gebr. Coerkamp, v. Petersb. n. Amsterd.
Kwint, Johanna Gezina, v. Newcastle n. Petersb., m. stukg.
Potjewijd, Alida Petronella, v. Liverpool n. Riga, m. zout.
de Haan, Mercurius, v. Rotterdam n. Arensburg, m. ballast.

19 —— Altona, Hendr. Marg., v. Nantes n. de Oostzee, m. ballast.
Dijkstra, 3 Gezusters, v. Delfzijl n. Riga, m. ballast.
Mulder, March. Cath., v. Londen n. Koningsb., m. suiker.
Bakker, Gertruida Femina, v. Sunderl. n. Riga, m. steenk.
Pik, Lucas Wigcher, v. Hamburg n. de Oostzee, m. ballast.
Lodewijks, Alberdina, v. Newcastle n. Croonstadt, m. steenk.
Douwes, Argo, v. Groningen n. de Oostzee, m. ballast.
Lindeboom, Anna, v. Newcastle n. Stettin, m. cokes.
Oldenburger, Catharine, v. Dundee n. de Oostz., m. ballast.
Stoffels, Stadt Leeuwarden, v. Harl. n. de Oostz., m. ballast.
de Boer, Zwaantina Hendrika, v. Wick n. Stettin, m. harings.
Wilkens, Alberdina, v. Termunt.zijl n. Dantzig, m. ballast.
Roosjes, Maria Beerta, v. Amsterdam n. Dantzig, m. stukg.
Bakker, Alexander, v. Petersburg n. Amsterdam, m. hennip.
Nieboer, Marchiena, v. Sunderland n. Riga, m. steenkolen.
Ebes, Grietje, v. Harlingen n. Memel, m. dakpannen.
Walker, Margaretha, v. Grangem. n. Helsingor.
Franken, Johanna, v. Amsterdam n. Riga, m. stukgoed.
Slinger, Gesina, v. Rouen n. Dantzig, m. gipskalk.
v. d. Wal, Geerdina, v. Amsterdam n. de Oostz., m. ballast.
Hoveling, Redite, v. Amsterdam n. Petersb., m. stukgoed.
Heins, Uranus, v. Bremen enz. n. Petersburg, m. tabak.
v. d. Veer, Nordster, v. Harlingen n. Riga, m. ballast.
Valk, Alida, v. Amsterdam n. de Oostzee, m. ballast.

20 —— Wijsma, Stad en Lande, v. Harlingen n. Memel, m. dakp.
Engelsman, Dina Marchina, v. Dordr. n. Dantzig, m. ijzer.
de Jonge, Antje Sleeswijk, v. Londen n. Koningsb., m. suiker.
Nepperus, Elisabeth, v. Liverpool n. Nerva, m. zout.
de Jonge, Ettina, v. Dordrecht n. Riga, m. ballast.

De Wind den 18 Sept. W., W.Z.W.; den 19den W.N.W., N.W., W.N.W.; den 20sten W., W.N.W.; den 21sten N.W.

SCHEEPSVRACHTEN.

STETTIN, 19 Sept. Naar Havre en Antwerpen 6 sh. 6 à 9 d. per qr. tarwe.

RIGA, 15 Sept. Naar Amsterdam of de Zaan *f* 43 en *f* 1 voor slagzaad, de Maas *f* 45 en *f* 1 voor rogge, *f* 49,50 en *f* 1 voor tarwe, *f* 43 en *f* 1 voor gerst, Antwerpen 10¾ stv. per voet vuren balken, 11 st. p. voet greenen balken, Gent *f* 43 p. last wagenschors.

DANTZIG, 19 Sept. In bevrachtingen ging het zeer levendig toe; naar Londen 6 sh. 7 d.; Leith 5 sh. 6 d.; Belfast 8 sh. 3 d. per qr., Rouen 95 à 97 fr. en 15 pCt. per last tarwe, Grimsbij 30 sh. per load sleepers.

PILLAU, 18 Sept. Naar Londen, Hull en Goole 5 sh. 10½ d., Havre 8 sh. per qr. tarwe.

PETERSBURG, 16 Sept. Naar Amsterdam en Rotterdam *f* 62 en 15 pCt. per 120 pud bruto, *f* 60 à *f* 62 voor tarwe, *f* 55 à *f* 56 voor rogge en lijnzaad, Antwerpen *f* 62 voor tarwe, alles met 15 pCt., Londen 9 sh. per qr. tarwe, 87 sh. 6 d. per ton hennep, 50 sh. per ton talk.

221ste STAATSLOTERIJ.
Prijzen van *f* 100 en daarboven.

Trekking der Derde Klasse.

4de Lijst. No. 11313 en 904 beide een prijs van *f* 1000. No. 1637, 7895 en 9255 ieder een prijs van *f* 100.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 23 *September*.

TARWE.	Zw. Zand 66 ℔ *f* 6,50	» 40 ℔ *f* 3,55
Oude 70 ℔ *f* 12,00	Veen 64 » » 5,95	Zw. Voer 36 » » 3,30
N. Oml. 68 » » 11,00	» 66 » » 6,35	» 38 » » 3,45
» 70 » » 11,50	GERST.	» 40 » » 3,60
» 72 » » 12,00	N. Winter 54 ℔ *f* 6,15	BOONEN.
» Old. 68 » » 10,75	» 56 » » 6,45	N. Paardeb. *f* 6,75 *f* 7,50
» » 70 » » 11,25	» 58 » » 6,75	ZADEN. ENZ.
» » 72 » » 11,75	Zomer 54 » » 5,80	Gr. Gortpin. *f* 10 25,50 75
» » » »	» 58 » » 6,40	Par. 100 N. ℔ *f* 13,50 *f* 17
ROGGE.	Knobbe 60 » » 6,60	Old. Koolz. *f* 11 *f* 12,50
O. Inl. 66 ℔ *f* 8,20	» 62 » » 6,90	Oml. dito *f* 11,50 *f* 12,00
» » 68 » » 8,60	HAVER.	Oostfr. dito *f* 13 25,50,75
N. » 68 » » 8,70	Dikke 38 ℔ *f*	Zomerzaad *f* 9 a *f* 11
» » 70 » » 9,10	» Nieuwe 40 » » 3,45	Lijnzaad *f* 10 *f* 11,25
» » » »	» 42 » » 3,60	G. Mosterdz. v. *f* 8 tot *f* 13
BOEKWEIT.	» 44 » » 3,75	Raapolie p.v. *f* 38
Gr. Zd. 64 ℔ *f* 6,25	» 46 » » 3,95	Prijs der Boter.
» » 66 » » 6,65	» 48 » » 4,05	1ste soort ¼ ton *f* 35½
» » 68 » » 7,10	» 50 » » 4,20	
	O. Bl. Voer » »	2de » » » *f* 34
	Bl. Voer 38 » » 3,40	

De aanvoer van Granen was heden gering. — Tarwe met veel vraag, en werd tot *f* 1 hooger verkocht. — Rogge aan gebruikers 50 ct. en Boekweit 20 ct. hooger verkocht. — Gerst gevraagd en 45 ct. hooger afgaande. — Dikke Haver 15 ct., Voer-Haver en Zwarte 30 à 35 ct. hooger verkocht. — Boonen mede in de beste soorten 25 ct. hooger. — Koolzaad slap en bijna niet in omgegaan. — Zomerzaad en Boterzaad met weinig handel bijna als voren. — Gort hooger verkocht.

MEPPEL, 23 *Sept.* Gisteren had de bekende groote botermarkt plaats, die, door schoon weder begunstigd, zeer druk werd bezocht. Honderden vierde vaten boter werden door een groot aantal wagens en andere voertuigen ter markt gebragt en verkocht; echter de handel daarin was iets flaauwer en de prijzen waren ook eenigzins lager; de prijs van het vierde vat was van *f* 36 tot *f* 40; doch de meeste is verkocht voor *f* 38 en *f* 39.

AMSTERDAM, 26 *September.* Heden verkocht van Tarwe: 130 ℔ witb. Poolsche *f* 435; 129 ℔ b. dito *f* 425; 130 ℔ dito *f* 430; 127, 128 ℔ dito *f* 420; 131 ℔ Rost. *f* 418; 125, 127 ℔ Norder *f* 375, *f* 385; 124 ℔ n. Gron. *f* 373; 122 ℔ Vries. *f* 355. — Van Rogge: 120 ℔ Salonica *f* 244; 123 ℔ Pruissisch Pommer *f* 262; 121 ℔ Pruiss. *f* 254; 119 ℔ Odessa *f* 247; 117, 118 ℔ n. Arch. *f* 252, *f* 255; 117 ℔ jar. Petersb. *f* 246; 116 ℔ j. Riga *f* 242; 114, 116, 117 ℔ o. gedr. *f* 235, *f* 239, *f* 244.

Koolzaad traag: Holst. 65 p. vl.; op 9 vat in Sept. 72 p. vl.; Oct. 72½ p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk in een doen, op levering flaauwer: op 6/w. *f* 40,25; Vlieg *f* 39,25 a *f* 39; Oct. *f* 39 a *f* 38,75; Nov. *f* 40 a *f* 39,75; Dec. *f* 40,50 a 25; Mei 1854 *f* 41 a *f* 40,75. — Lijnolie op 6/w. *f* 32; vlieg. *f* 30,75; Oct. *f* 30,75; voorjaar *f* 30,50. — Hennepolie op 6/w. *f* 40,50; vlieg. *f* 39,25.

LONDEN, 20 *Sept.* Boter: Vriesche 2 sh. en Iersche 1 sh. lager.

LONDEN, 21 *Sept.* Sedert Maandag is de aanvoer van koren minder ruim geweest dan in de vorige week, ten gevolge waarvan de van dien dag overgebleven Inl. Tarwe tot de volle vorige prijzen werd afgezet. De handel in vreemde was niet zeer uitgebreid, hoewel ook daarvoor de hoogste notering werd bedongen. De omzet in zeilende ladingen bleef beperkt door de hooge eischen der eigenaars. Alle overige graansoorten prijshoudend.

De aanvoeren van den 20sten tot en met den 21sten dezer bedragen: 1250 qrs. Engelsche en 8250 qrs. vreemde Tarwe; 60 qrs. Engelsche en 3340 qrs. vreemde Gerst; 1140 qrs. Engelsche en 9360 qrs. vreemde Haver.

Van den 23sten. De aanvoer van inl. Tarwe is gedurende deze week niet overvloedig geweest, doch van buiten 's lands was eene goede hoeveelheid ter markt. In laatstgenoemde soort had heden veel omzet plaats tot eene prijsverhooging van 1 a 2 sh. op de koersen van l.l. Maandag. Inl. Tarwe bedong de uiterste prijzen van dien dag. Van zeilende ladingen uit het Zuiden van Europa werd vrij veel omgezet tot 2 a 3 sh. avans. Garst en Haver 6 p. duurder en voor Meel is 6 p. a 1 sh. meer besteed. Overige artikelen onveranderd.

VEE- en PAARDENMARKTEN.

GRONINGEN, 23 *September.* De markt werd heden door het weder niet begunstigd. Aanvoer bestond er van belang niet en de handel was bijna niet noemenswaardig.

GROOTEGAST 21 *September.* De jaarmarkt van heden was druk bezocht. Het schoone en aangename weder werkte voorzeker gunstig mede, dat er eene menigte menschen te zamen was gevloeid. De aanvoer van horenvee was niet groot; de handel er in evenwel zeer levendig. Het grootste gedeelte is voor beste prijzen vlug van de hand gegaan. Schapen, inzonderheid lammeren, waarvan er eene groote menigte ter markt waren, werden voor hooge prijzen verkocht, geldende van *f* 5 tot *f* 16. R. BOSMA, landb. te Doezum, bedong voor elf stuks *f* 100. Voor zwijnen besteedde men van *f* 12 tot *f* 20 en hooger. In paarden en veulens die er waren aangevoerd, is weinig omgegaan.

KOEVORDEN, 19 *Sept.* De prijzen der runderen, die op de gisteren gehouden veemarkt alhier ten getale van 200 waren aangevoerd, waren aanzienlijk minder, bij vroeger vergeleken.

MEPPEL, 22 *Sept.* De eergisteren hier gehoudene najaarsmarkt was druk bezocht. Er waren 332 paarden, 185 veulens, 289 kalfde, 123 guste en vette koeijen en 42 stuks jongvee ter verkoop aangevoerd. De handel was over het geheel levendig en er werden goede prijzen bedongen. Alleen de handel in paarden was gering. Voor de veulens werden daarentegen, even als voor de runderen, goede prijzen besteed.

SMILDE, 22 *Sept.* De markt gisteren hier gehouden was niet bijzonder druk bezocht. Runderen waren er weinig, naar andere jaren gerekend, aangebragt. Ook werden er geene hooge prijzen voor bedongen: *f* 80 a *f* 85 was de hoogste prijs. Varkens en schapen waren er vrij talrijk en daarin was nog al redelijk handel en ook met goede prijzen. Paarden waren er ter verkoop niet.

ODOORN, 22 *Sept.* De handel op onze najaarsmarkt was heden levendig en de prijzen voor runderen en varkens hooger, dan op de laatstgehoudene naburige veemarkten. Schapen waren in ruimte aangevoerd en vonden grage koopers. Voor runderen werden besteed van *f* 40 tot *f* 90, voor jonge varkens van *f* 5 tot *f* 18.50 en voor een oud varken werd ongeëischt *f* 50 geboden, doch niet gegund. Schapen werden verkocht van *f* 1,50 tot *f* 6,50.

LONDEN, 23 *Sept.* De veemarkt was slechts matig voorzien en het aanwezige ging tot de prijzen van 4 sh. 2 p. a 4.4 per 8 pond ossenvleesch gereedelijk van de markt.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 24 *September.*

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 60⅞, 61⅛, 60¼; Dito Dito 3 pCt. 73⅞, 74⅛, 74⅛; Dito Dito 4 pCt. 93½, 93⅜, 93⅜; O. I. Leening 4 pCt. 93; Haarlemmerm. 4 pCt. 100½; Aand. Ned. Bank 117. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 51¼. — SPANJE, Onbep. Stukk. 1 pCt. 21⅜, 21 7/16, 21⅜; Dito 3 pCt. 46½; Dito Binnenl. à 6/m. 3 pCt. 41, 41⅛, 41; Coup. Bewijzen 5¼, 5⅜; Amort. Schuld 4⅜, 4 13/16. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 37½, 37⅜, 37½.

RUSLAND, Obl. *Hope* 1828 en 1829 5 pCt. 107; Cert. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. 97¾. — POLEN, Cert. 4 pCt. 84½; Aand. m. Loten v. 500 fl. *f* 160. — OOSTENRIJK, Met. 5 pCt. 78⅜, 79¼; Dito Nieuwe 1851 en 1852 2½ pCt. 40½, 40⅞; Dito Nieuwe 5 pCt. 92¾; Metall. La. B. 5 pCt. 92¾; Orig. Amerik. Bank-Act. 3 15/16, 4; Mexik. 22¼, 23, 22½; Peru 4½ pCt. 68½, 71, 69; Gren. Uitg. 8⅜, ⅜, Venez. v. 100 £ 34; 5 pCt. Eng. Russen 103¾; Philad. L. N. 88, ¼.

Zoowel onze binnenl. als buitenl. fondsen hebben heden wederom eene gevoelige daling ondervonden, ten gevolge van den aanhoudenden en merkbaren achteruitgang, welke ter beurze van Londen van heden heeft plaats gehad. — In verhouding van de daling alhier was de omzet niet zeer levendig.

Venez. Onbep. St. 3½ pCt. 33⅝, ⅜; Mexic. Onb. St. 21⅞, 22⅜, 22.

Koers van het Geld: Beleening 2½, Prolong. 3; Disconto 2 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 2½ pCt. 60⅞, Spaansche 1 pCt. 21¾; Binnenl. 3 pCt. 41.

AMSTERDAM, 25 *Sept.* EFFECTEN-SOCIETEIT, te 4½ uur.

Integr. 60⅞. Spaansche 1 pCts. 21 7/16, ⅜, 7/16, ½. Binnenl. 3 pCts. 41¼, ⅛. Portug. 3 pCts. 37½, ⅛. Fransche Oblig. 3 pCts. 68½. Metalliek 5 pCts. 78⅜, ⅜, ½, 1/16. Dito 1851 2½ pCts. 40⅜. Mex. 22⅜, ⅜. Dito Onbep. 22¼, ⅜, ½, ⅛. Grenada Uitgest. 8⅜, ⅜. Philad. L. N. 88½.

De prijzen der genoteerde fondsen waren heden vrij vast, bij eenige affaire in Oostenr., Spaansche en Mexik.

ADVERTENTIEN.

OP ZONDAG DEN 25STEN SEPTEMBER

is **VERLOREN**, tusschen den Banketbakker SORMANI en den Logementhouder BRUGMA, buiten de Heerepoort, eene **DAMES DOEKSPELD** met **CAMÉSTEEN**, waarop drie duifjes gegraveerd zijn uit een beker etende, de vinder derzelve zal ter belooning **drie gulden** ontvangen, en wordt verzocht dezelve bij BRUGMA, buiten de Heerepoort, te bezorgen.

Natuurkundig Genootschap.

De GEWONE WINTERWERKZAAMHEDEN van het Genootschap zullen met de maand OCTOBER weder een' aanvang nemen. Prof. J. W. ERMERINS zal eene *reeks van voorlezingen* houden *over de warmte.*

Ieder, die nog Lid des Genootschaps wil worden, kan zich daartoe aanmelden bij den Penningmeester, Dr. G. A. STRATINGH, in de Heerestraat. Men wordt zonder ballotage aangenomen, maar moet terstond de contributie voor het volgende jaar voldoen. Voor het tijdperk tot aan den 1sten Januarij wordt niets betaald.

A. W. ALINGS, *Secretaris.*

*** Met hartelijken **DANK** aan de edele Gevers, berigt de ondergeteekende, dat bij hem door bemiddeling van Ds. AMSHOFF ontvangen is, ten behoeve van de BEWONERS van ***GEES***, die op den 22sten Mei j.l. door **zwaren brand** werden geteisterd, de som van **tweeënzeventig Gulden** en **tweeënzeventig Cent.**

OOSTERHESSELEN, 22 September 1853.

A. L. LESTURGEON.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

J. W. G. H. R. VAN NOUHUIJS,
Ontvanger der Registratie en Domeinen te *Grave*,
met
H. R. ABRESCH.

ZUIDHORN, 24 September 1853.

*** Bevallen van een' *ZOON* E. T. HEUKERS—CORBELIJN.

GRONINGEN, 24 September 1853.

Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, na een langdurig lijden, in den ouderdom van circa 58 jaren, de Heer THEODORUS SCHUURMAN, *Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, oud-Directeur der Nederlandsche Handelmaatschappij*, geliefde Echtgenoot van Vrouwe M. W. CORNETS DE GROOT.

UTRECHT, 21 September 1853.

Uit hoofde van de vele Betrekkingen, gelieve men deze als algemeene en bijzondere kennisgeving aan te nemen.

*** Heden overleed ons eenigst Zoontje HENDERK. Slechts acht maanden mogten wij ons in zijn bezit verheugen.

GRONINGEN, 22 September 1853.

H. JULSING.
G. JULSING,
geb. **VISSER.**

*** GRONINGEN, 24 September 1853. Heden overleed zeer onverwachts, ons geliefd eenigst Kind JAN, in den ouderdom van ruim één jaar.

J. ONNES, J.z.
M. G. ONNES—VINK.

*** Door **S. E. VAN NOOTEN**, te *Schoonhoven*, is op heden uitgegeven **een nieuw Werk**, getiteld:

EEN TAFELBOEK,

DOOR

J. HERMAN DE RIDDER,
Christenleeraar.

In gr. 8vo, met gegrav. Vignet. Prijs *f* 3.

INHOUD:

I. PERSOONLIJK LEVEN. 1. Uw Vader weet wat gij van noode hebt. 2. Hoe de Bijbel het sterven afteekent.
II. HUISELIJK LEVEN. 1. Eerste Gebedjen. 2. Wellevendheid.
III. OPENLIJK LEVEN. 1. Een Utopiaansche kermisvoorstelling. 2. Wat een arm dorp kan verrijken. 3. Op Straat. 4. Bedelarij wering.
IV. WERKDADIG LEVEN. 1. Een Hoogduitsche prent. 2. Genootschappen. 3. Het Javaansche Nieuwe Testament.
V. VOORBEELDIG LEVEN. 1. Een Kapitalist op bloote voeten. 2. Een Schaapherder. 3. Een Meesterknecht. 4. Een Schoenmaker. 5. Twee kinderlooze Weduwen. 6. Een Apologeet. Slotwoord.

EXTRACT.

Bij Vonnis van de ARRONDISSEMENTS-REGTBANK te *Groningen*, van den dertienden Augustus 1800 drieënvijftig, behoorlijk geregistreerd, is verklaard, dat **HARM FOKKES BOELENS**, Koemelker, en **KLAASSIEN JELLES NIJSTIEL**, buiten afzonderlijk beroep, Ehelieden, wonende te *Groningen*, zijn **GESCHEIDEN** van **TAFEL** en **BED.**

Voor Extract conform:
L. B. LOHMAN,
Proc.

*** Krachtens bevel van den Edel Achtbaren Heer REGTER-COMMISSARIS in de Failliete Massa van **E. J. MULDER**, Anker-, Grof- en Hoefsmid te *Sappemeer*, worden de **SCHULDEISCHERS** in bovengenoemd Faillissement ***OPGEROEPEN***, om op MAANDAG den tienden October aanstaande, des middags te 12 uur, te verschijnen in de AUDIËNTIEZAAL der ARRONDISSEMENTS-REGTBANK te *Groningen;* zullende alsdan de **Tweede Vergadering** ter VERIFICATIE hunner SCHULDVORDERINGEN gehouden worden.

GRONINGEN, 26 September 1853.

De Curator:
G. M. BUSMANN.

FAILLISSEMENT.

Bij vonnis der ARRONDISSEMENTS-REGTBANK van *Groningen*, gewezen den 23sten September 1853, is **JOHANNES GREGORIUS WOLDRING**, van beroep Koopman, wonende te *Groningen*, verklaard te zijn in staat van FAILLISSEMENT, met bepaling dat dit Faillissement is aangevangen op den 22sten dezer en met benoeming van Mr. C. STAR BUSMANN, President der voormelde Regtbank, tot REGTER-COMMISSARIS, en tot CURATOR de ondergeteekende.

Mr. F. U. H. REIGER.

GRONINGEN, 24 September 1853.

*** De **OVERSTE SCHEPPER** en **SCHEPPEREN** van het **GENERALE ZIJLVEST** der ***DRIE DELFZIJLEN*** brengen bij deze ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat door hunne GECOMMITTEERDEN de **SCHOUWING** zal worden gedaan over het **KANAAL** van ***GRONINGEN*** tot ***APPINGEDAM***, en van daar verder tot aan ***DELFZIJL***, op **WOENSDAG den 19den October 1853**, te beginnen van *GRONINGEN*, des morgens **te zes uur.**

Al hetgeen van de zijde van het Trekpad, of van de Landzijde het gebruik der **Afstrooming** hinderlijk, of tot Demping door Inslijking, Vuilnis, Steen als anders, schadelijk mag zijn, maakt een der **voornaamste** voorwerpen uit van deze Schouwing.

De Overste Schepper en Schepperen voornoemd:
E. E. CLEVERINGA.
Uit last van dezelve,
R. P. CLEVERINGA, Jz.,
Secretaris.

*** Ten overstaan van Mr. **C. DE RANITZ** en Mr. **J. J. CREMERS**, Notarissen te *Groningen*, zullen, ten verzoeke van den Heer J. H. DE GRIJS., te *Assen*, op VRIJDAG den 7den October 1853, des avonds te 7 uur, ten Huize van J. H. EEKHOFF, Kastelein te *Groningen*, publiek worden verkocht:

I. De EIGENDOM van 30 B., 76 R., 80 Ell. *Behuisde Landerijen* en *Gronden*, genoemd *het Corpus de Linde*, gelegen te *Marum*, onder vaste, altijddurende en in alle liniën vererverde beklemming in gebruik voor eene jaarlijksche, op Midwinter verschijnende, huur van *f* 100 — 00.

Met dezen Eigendom zal waarschijnlijk worden verkocht: het REGT van COLLATIE te *Marum* en het REGT van JAGT en VISSCHERIJ in *Vredewold.*

II. De EIGENDOM van ongeveer 41 B., 95 R., 30 Ell. *Behuisde Landerijen* en *Gronden*, genoemd de *Wester Linde*, gelegen te *Marum*, onder vaste, altijddurende en in alle liniën vererverde beklemming in gebruik voor eene jaarlijksche, op Midw. verschijnende, huur van *f* 120 — 00.

LAKENSCHE WATERDIGTE REGENJASSEN,

alsmede **CASTORINE LAMA** en **DUFFELSCHE PALETOTS** zullen, wegens den grooten voorraad, to *zeer lage* prijzen verkocht worden in het KLEEDINGMAGAZIJN van **J. B. MEDDENS.**

N.B. Van deze Eigendommen worden de BEKLEMMINGEN verkocht den 3den October 1853.

III. De EIGENDOM van 2 B., 60 R. *Behuisd Land* en *Grond*, gelegen te *Marum*, onder vaste beklemming in gebruik bij J. K. LINSTRA en Vrouw, voor eene jaarl., op den 12den Mei verschijnende, huur van *f* 14 — 42[5]; doch na den 1sten Mei 1855 van *f* 18 — 42½.

IV. De EIGENDOM van 38 R., 10 Ell. *Behuisd Land* en *Grond*, gelegen te *Marum*, in gebruik bij de Wedw. J. J. LINSTRA, voor eene jaarl., op Mei verschijnende, grondpacht van *f* 7 — 00.

V. De EIGENDOM van 2 B., 33 R., 60 Ell. *Behuisd Land* en *Grond*, gelegen te *Marum*, in gebruik bij L. H. RENKEMA en Vrouw, voor eene jaarl., op Mei verschijnende, grondpacht van *f* 20 — 00.

VI. De EIGENDOM van 76 R., 70 E. *Behuisd Land* en *Grond*, gelegen te *Marum*, in gebruik bij H. S. WIELINGA en Vrouw, voor eene jaarl., op Mei versch., grondpacht van *f* 11—00.

VII. De EIGENDOM van 1 B., 34 R., 40 E. *Behuisd Land* en *Grond*, gelegen te *Marum*, in gebruik bij F. IJ. OOSTERHUIS, voor eene jaarl., op Mei verschijnende, grondpacht van *f* 22—00 en twee jonge Hanen.

VIII. De EIGENDOM van 68 R., 30 E. *Bouw-* en *Weideland*, gelegen te *Marum*, onder vaste beklemming in gebruik bij J. E. VAN DER VELDE en Vrouw, voor eene jaarl., op Mei verschijnende, huur van *f* 6—00.

Om te aanvaarden dadelijk na den Toeslag.

Mr. C. DE RANITZ, }
Mr. J. J. CREMERS, } *Nots.*

*** Ten overstaan van Mr. **C. DE RANITZ**, Notaris te *Groningen*, zal, ten verzoeke van de Erven wijlen den HoogWelGeb. Heer B. F. W. Baron VAN WESTERHOLT, Heer van *Hackfort* en *Ter Heyl*, op MAANDAG den 17den October 1853, en volgende dagen, telkens des voormiddags te 10 uur, ten Huize van de Wedw. M. J. JUURSEMA, te *Leek*, publiek worden geveild:

Het uitgestrekte **LANDGOED**, de Havezate ***TER HEYL***, gelegen onder de Gemeente *Rhoden*, Provincie *Drenthe*, en Gemeente *de Leek*, Provincie *Groningen*, ruim een uur van den Straatweg van *Groningen* naar *Leeuwarden* en drie uren van eerstgenoemde Stad; bestaande in een zeer goed onderhouden **HEERENHUIS** met 8 BENEDEN- en BOVENKAMERS, benevens eene ZAAL, PROVISIEKAMERS, BADKAMER, KEUKEN, KELDER, STALLEN, KOETSHUIS en SCHUUR, KOETSIERS- en TUINMANSWONING, ruime **BANK** in de Kerk te *Rhoden*, prachtigen **TUIN** met DRUIVENKAST en uitmuntende VRUCHTBOOMEN, riante Visch-rijke WATERPARTIJEN, diverse **BOERENPLAATSEN**, en **DAGHUURDERSWONINGEN**, aanzienlijke **BOSSCHEN** met EIKEN-, BEUKEN- en DENNENLANEN, **BOUW-** en **WEIDELANDEN**, **VELD-** en **VEENGRONDEN**, doorsneden met VAARTEN en KANALEN, die in een onmiddellijk verband staan met het openbaar vaarwater naar *Groningen*, *Leeuwarden*, enz.; onvervankelijk ruim 1700 Bunders groot, waardoor of langs ligtelijk de gewenschte Spoorweg van *Leeuwarden* op *Groningen* zal gelegd worden.

Het Heerenhuis zal kunnen worden bezigtigd op Maandag den 3den, Donderdag den 6den, Maandag den 10den en Donderdag den 13den October 1853, telkens van des voormiddags 10 tot des namiddags 4 uur, op BEWIJZEN VAN TOEGANG, te verkrijgen bij den ondergeteekenden Notaris te *Groningen*, en bij P. KIELSTRA, nagenoemd, tegen betaling van 25 Cts.

De veiling der voorschrevene Goederen zal plaats hebben in perceelen, in verschillende massa's en in generale massa. De dag en het uur van den Toeslag zal nader worden bekend gemaakt.

De CATALOGUS der Goederen zal op den 1sten October 1853 verkrijgbaar zijn, tegen betaling van 25 Cts., ten Kantore van Mr. **C. DE RANITZ**, te *Groningen;* van Mr. W. H. TAAIJ, te *Arnhem;* van den Heer P. PRAETORIUS, te *Amsterdam*, en bij P. KIELSTRA, op den Huize *Ter Heijl*, en nadere informatiën bij de beide eerstgenoemde Notarissen; doch alle aanvragen franko.

Mr. C. DE RANITZ, *Nots.*

*** Mr. **W. A. OFFERHAUS**, Notaris te *Nieuwolda*, gedenkt, op VRIJDAG den 30sten September 1853, des namiddags te 2 uur, ten Huize van H. E. BLAAUW, te *Borgsweer*, ten verzoeke van de Erven E. J. BLAAUW, publiek te verkoopen:

I. Eene **BOEREN BEHUIZING**, met de VASTE EN ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van 22.30.90 E. *Land*, staande en gelegen te *Borgsweer*, doende tot vaste huur *f* 71—00 en een Gele Kaas.

II. DE VASTE EN ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van 4.10.50 E. *Land*, mede aldaar, doende tot vaste huur *f* 60—00.

III. 10.19.40 E. EIGEN LAND, mede aldaar.

VERKOOP BIJ GEREGTELIJKE UITWINNING.

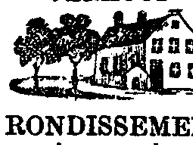

Op WOENSDAG den zesentwintigsten October 1800drieënvijftig, des voormiddags te elf uur, zal er, ter TEREGTZITTING van de ARRONDISSEMENTS-REGTBANK te *Winschoten*, openlijk worden verkocht en den meestbiedenden of hoogstafmijnenden worden toegewezen: Eene **BEHUIZING**, ongenummerd, **ERF** en **TUIN**, staande en gelegen te *Stadskanaal*, Gemeente *Onstwedde*, Stadsgrond, bekend in den perceelswijzen Kadastralen legger der Gemeente *Onstwedde* in Sectie A, no. 217, als BOUWLAND, groot elf Roeden, dertig Ellen, en no. 487, HUIS en ERF, groot twee Roeden, zijnde voor zooverre bekend, niet verhuurd.

In beslag genomen ten verzoeke van EVERT ALBERTS BERGMAN, Timmerman, wonende te *Winschoten*, die ten dezen als Procureur heeft gesteld Mr. W. R. EMMEN, te *Winschoten*, — tegen en ten laste van WILLEM JOHANNES TER HAAR, wonende te *Stadskanaal*, Gemeente *Onstwedde.*

Mr. W. R. EMMEN, *Proc.*

SCHOENER-GALJOOTSCHIP.

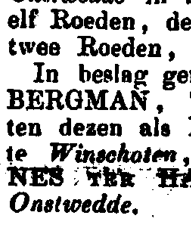

Binnen korte dagen zal publiek worden verkocht: Het in den jare 1852 nieuw gebouwd ***SCHOENER GALJOOTSCHIP*** genoemd ***TECLA JOHANNA***, groot 101 Tonnen, met al deszelfs in dat jaar nieuw gemaakt OPGOED en TOEBEHOOREN, laatst gevoerd geweest door Kapitein wijlen W. M. DIETERSEN, thans liggende te *Zwolle.*

Informatiën hierover zijn te bekomen bij T. VENEMA, A.zn., te *Sappemeer*, bij wien de Inventaris voorligt en tevens ***UIT DE HAND IS TE KOOP.***

TE KOOP OF TE HUUR:

Een ruim en gerijfelijk **HUIS**, in de N. Boteringestraat. Te bevragen bij H. KRAMER, Oude Boteringestraat. — Ook is dezelve ruim voorzien van velerhande **MANUFAKTUREN** en **eigen fabrikaat**, zoo als VIJFSCHACHT, TIERENTIJN, GESTREEPTE BAAI, SIAMO'S en LINNEN-KATOEN. Van eene goede behandeling kan men verzekerd zijn.

BIJ TOEVAL

UIT DE HAND TE KOOP:

Een fraaije **TUIN** met **STEENEN ZOMERHUIS**, waarboven eene DRUIVENKAST, verder KELDER, KEUKEN, ENZ., gelegen Westzijde buiten de Heerepoort, aan de Gracht. Te bevragen bij den Eigenaar

B. VAN BOLHUIS.

Leest Hier!

TE HUUR, om op den 1sten November 1853 of vroeger te aanvaarden: eene roijale **BOVENWONING** met VRIJEN OPGANG, boven A. KAPPERS, Apotheker in de Brugstraat te *Groningen.*

PARAPLUIES,

van de beste KWALITEIT,

in **Zijde** en **Katoen**; alsmede **GANG-PARAPLUIESTANDERS**, in **verlakt Blik** en **Gebronsd Fer de Berlijn**, zijn op nieuw ontvangen bij **G. COPINGA**, aan de Groote Markt, welke tegen de **goedkoopste prijzen zullen worden verkocht.**

MODERATEUR LAMPEN,

van de beste **kwaliteit** en **fraaiste MODELLEN**, zijn ontvangen, met meer andere **mooije GOEDEREN**, bij

H. C. DEELMAN, Vrouw van LA GRO, JR.,

welke zich zeer minzaam in de gunst van hare geëerde Stadgenooten aanbeveelt. — Regt tegenover het Hoogstraatje in de Heerestraat.

TEN KANTORE VAN

S. J. Oppenheim,

bij wien in de 3de KLASSE getrokken is de PRIJS van ***f* 2500** en meer van **1000 GULDEN**, zijn nog **LOTEN** voor de 4de KLASSE der ***STAATS-LOTERIJ***, IN KOOP en IN HUUR, volgens *Prijs-Courant* te bekomen.

N.B. Door het invallen der aanstaande FEESTDAGEN, zal op den **3den**, **4den**, **10den**, **17den**, **18den**, **24sten** en **25sten October**, geen KANTOOR worden gehouden, en dus de VERWISSELING moet zijn op uiterlijk VRIJDAG voor iedere TREKKING.

STAATS-LOTERIJ.

Aan het Kantoor van **U. S. OPPENHEIM**, op den HOEK van SCHOOLHOLM, is getrokken in de 3de KLASSE der **221ste *STAATS-LOTERIJ***, de PRIJS van

f 2500, op No. 18091.

De ondergeteekende maakt aan hare geachte Stad- en Landgenooten bekend, dat zij zich alhier heeft nedergezet als **WOLLENNAAISTER;** belovende eene prompte en civiele behandeling; kunnende nog **2 à 3 LEERMEISJES** geplaatst worden.

GRONINGEN, 26 September 1853.

BETJE KUIPER,
in de Pelsterstraat, lett. F 46*b*.

De ondergeteekende brengt ter KENNIS van het publiek, dat hij zijne **fabrijk** van **TABAK** en **SIGAREN**, te ***WINSCHOTEN***, in de Langestraat, heeft **geopend.** Hij hoopt, door eene prompte, civiele en accurate bediening zich het vertrouwen van zijne geëerde Begunstigers te verwerven en beveelt zich beleefdelijk in de gunst van een ieder aan.

WINSCHOTEN, 20 September 1853.

D. A. THOLEN.

TE KOOP:

Een **BILJART** met **toebehooren.** Te bevragen bij Mejufvrouw de Weduwe WIESEMANN, te *Winschoten.*

Soussigné a l'honneur de prévenir M.M. les PARENS et les TUTEURS, qu'ayant cessé de diriger l'école de Monsieur J. T. HÜTER, il a obtenu la permission de CONTINUER ses **LEÇONS PRIVÉES.**

Tout en présentant ses remercîmens à M.M. les PARENS et les TUTEURS qui ont daigné l'honorer de leur confiance, il continue de se recommander honnêtement, en assurant qu'il ne négligera rien de ce qui peut contribuer à développer les facultés morales et intellectuelles des ÉLÈVES qu'on voudra lui confier.

Il prend la liberté de prier M.M. les Parens et les Tuteurs qui auront l'intention de lui confier L'INSTRUCTION de leurs ENFANTS ou de leurs PUPILS, de faire attention à sa demeure: Boteringestraat K no. 62.

H. VAN WEERDEN BEBINGH.

BURGER-PETITIE.

AAN Z. M. DEN KONING VAN PRUISSEN.

ALLERGENADIGSTE KONING EN HEER!

Wanneer de ondergeteekenden, allen inwoners van *Elberfeld*, het wagen de volgende bede alleronderdanigst tot den troon van Uwe Majesteit te brengen, geschiedt dit in het volle bewustzijn, dat Hoogstdezelve niets onverlet laat, wat eenigzins kan bijdragen tot het geluk en de welvaart van hare onderdanen.

Onze land- en stadgenoot CARL BARTHELEMY, is zoo gelukkig eene Kruiden-Artsenij uit te vinden, die bij de sedert langen tijd heerschende *Cholera Morbus* zeker geneesmiddel gekenmerkt heeft.

Overwegende, dat de heelkunde tot heden geen middel tegen de *Cholera-Morbus* kent, getuige de groote verwoestingen, welke deze ziekte hier en elders aanrigtte, houden de ondergeteekenden het voor dienstig en noodzakelijk, de vruchten der genoemde uitvinding aan de menschheid te verzekeren, en wagen zij het derhalve tot Uwe Majesteit de alleronderdanigste bede te rigten, dat het Hoogstdezelve moge behagen, zich omtrent de verkregene resultaten der meergenoemde Cholera-Kruiden-Artsenij zekerheid te verschaffen, om na verkrijging daarvan, deze uitvinding voor rekening van het Rijk aan te koopen, en dit Middel onder de door den Staat goedgekeurde Artsenijen te laten opnemen; terwijl zij Uwe Majesteit tevens verzoeken, het debiet van het Middel, na de aanvaarding en de goedkeuring van het Ministerie voor medicinale zaken, getrouw aan de tegenwoordige toebereiding, aan de Gemeente-Besturen, zoowel als het noodig is aan Apothekers, maar in dit geval voorzien van een Rijkszegel en onder matige winstbepaling, op te dragen.

Met den diepsten eerbied, enz.

(Volgen *vijfendertig honderd* handteekeningen.)

Voor deugdelijk afschrift:
C. A. FLESCHE,
Voorzitter.

ELBERFELD,
26 April 1850.

J. J. OBRECHT,
Secretaris.

Deze **KRUIDEN-ARTSENIJ** is in onderscheidene Dépôts te verkrijgen voor *f* 4,80 de Flesch. Eene in het Duitsch vertaalde Brochure, die over dit Arcanum het vele bijzonderheden bevat, wordt voor 25 Cts. afgegeven.

Te *Amsterdam* in het VERKOOPHUIS; te *Arnhem* H. P. A. VAN GORCUM; te *Bolsward* bij S. S. OOSTERBAAN; te *Delfzijl* bij A. W. C. KEYZER; te *Groningen* bij M. GAASBEEK en C. RIKKERS; te *Meppel* M. BARTH; te *Pekela* bij J. T. FELDBRUGGE; te *Veendam* bij S. SAVENYE; te *Winschoten* bij G. ... MAN en in de overige Steden des Rijks.

In eene ***TABAKSFABRIEK*** ter dezer stede, wordt tegen November e.k. een **BEDIENDE** of **LEERLING** gevraagd. Nader onderrigt het BUREAU dezer COURANT.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.